

توراه اور • پاراشاها ויחי • مامار 3

אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו

«کره‌اش را به تاک می‌بندد و کره
ماده‌الاغش را به تاک برگزیده»

روزگار **مשיח** (Moshiach) زمان پاداش نیست، بلکه کمال عمل است؛ آن‌گاه حتی حیوانات قربانی‌ها نیز به نور بی‌پایان (**اور این سوف**, Or Ein Sof) ارتقا خواهند یافت. این کمال از خدمت ما در تبعید رشد می‌کند؛ جایی که فروتنی و دل شکسته، عشق پنهان نفس را همچون شراب بیرون می‌فشارد: به صورت شراب سفید شادی و شراب سرخ تلخی و بازگشت. شادی یک فرمان (**מצوه**, mitzvah) و تلخی بازگشت، جامه‌های نفس را می‌شویند.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/3

مقصود اصلی

روزگار **مשיח** (Moshiach) زمانی پاداش نیست، بلکه کمال عمل است؛ آن‌گاه حتی حیوانات قربانی‌ها نیز به نور بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) ارتقا خواهند یافت. این کمال از خدمت ما در تبعید رشد می‌کند؛ جایی که فروتنی و دل شکسته، عشق پنهان نفس را همچون شراب بیرون می‌فشارد؛ به صورت شراب سفید شادی و شراب سرخ تلخی و بازگشت. شادی یک فرمان (**מצוה**, mitzvah) و تلخی بازگشت، جامه‌های نفس را می‌شویند.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این مأمَر، برکت یعقوب (**יעקב**, Yaakov) به یهودا (**יהודה**, Yehudah) را – «کره‌اش را به تاک می‌بندد... جامه‌اش را در شراب می‌شوید» – ناظر به روزگار **مשיח** می‌داند. آن روزگار هنوز عالم آینده نیست، بلکه فرجام «امروز، برای به‌جا آوردن آن‌ها» است؛ زمانی که میتصووت (**מצוות**, mitzvot)، به‌ویژه قربانی‌ها، «مطابق فرمان اراده تو» به‌جا آورده خواهند شد. چرا قربانی‌های حیوانی از دعا، که عروج نفس است، فراتر می‌روند؟ پاسخ با تاک آغاز می‌شود: قوم یهود عشق پنهان به **ה'** در خود دارند که از راه فروتنی و دل شکسته، همچون شراب فشرده و بیرون آورده می‌شود؛ به دو صورت شراب سفید شادی و شراب سرخ تلخی و بازگشت. چون میتصووت اراده **ה'** هستند و حتی از حکمت (**חכמה**, Chochmah) نیز فراترند، قداست خود نور بی‌پایان را فرومی‌آورند؛ از این‌رو اسرائیل «نام تو را تقدیس می‌کنند». آنان با شادی برای نفس جامه می‌بافند: شادی «تن» نفس را می‌پوشاند و تلاش بازگشت «سر» آن را. در تبعید، این خدمت فقط نفس را بالا می‌برد؛ اما در روزگار **مשיח**، هنگامی که مرتبه «انسان» (**אדם**, adam) کامل شود، حیوانات نیز تعالی خواهند یافت. آن‌گاه «کره» وحشی به «شهر **ה'**» بدل می‌شود و «ماده‌الاع» به «پسر»؛ ثمره «شسته‌شدن در شراب» که در تبعید انجام گرفته است.

طرح کلی

- آیه و روزگار مשיח**
آیه روزگار **משיח** را توصیف می‌کند؛ روزگاری که فرجام «امروز، برای به‌جا آوردن آن‌ها» است؛ زمانی که میتصووت، و به‌ویژه قربانی‌ها، «مطابق فرمان اراده تو» به‌جا آورده خواهند شد؛ امری که پس از عدن یا در تبعید ممکن نبود.
4-11
- پرسش و تاک**
چرا قربانی‌های حیوانی از دعا برترند، درحالی‌که در دعا شخص نفس خود را بالا می‌برد؟ قوم یهود تاکی است که عشق پنهانش، از راه فروتنی و دل شکسته، همچون شراب فشرده می‌شود؛ در دو گونه: شراب سفید شادی‌بخش و شراب سرخ تلخی.
8-51
- آنان که نام تو را تقدیس می‌کنند**
ستایش «مقدس‌ان» تنها به نام **ה'** می‌رسد؛ نامی که سرچشمه همه عوالم، پنهان و آشکار، است. میتصووت که اراده **ה'** هستند و حتی از حکمت نیز فراترند، قداست خود نور بی‌پایان را فرومی‌آورند؛ از این‌رو اسرائیل «نام تو را تقدیس می‌کنند» و یک ساعت کردار نیک از عالم آینده برتر است.
15-91

میتصووت تنها هنگامی برای نفس جامه می‌سازند که با شادی انجام شوند. تلخی بازگشت باید نخست بیاید تا پس از اشتیاقی واقعی، خرسندی پدید آید. دو شراب دو جامه می‌سازند: شادی «تن» نفس را می‌پوشاند و عروج فرد بازگشته (בעל תשובה, baal teshuvah) از پایین، «سر و چهره» آن را.

در تبعید، میتصووت تنها نفس را بالا می‌برند. هنگامی که مرتبه انسان در روزگار **משיח** کامل شود (آدم [אדם, Adam]، داوود [דוד, David]، **משיח**)، قربانی‌ها حتی حیوانات را نیز تعالی خواهند داد؛ کاری که دعا از انجامش ناتوان است. این پاسخ پرسش آغازین است.

هر عبارت آیه توضیح داده می‌شود: **אסרי** (osri؛ بستن) به‌مثابه یود حکمت که به تاک می‌بندد؛ **עירה** (iroh؛ کره و حشی) که به «شهر **ה'**» بدل می‌شود؛ و **שרקה** (sorekah؛ تاج برگزیده) به‌مثابه شوروی فروتنانه‌ای که از رهگذر آن «ماده‌الاع» به «پسر» بدل می‌شود. همه این‌ها از رهگذر شسته‌شدن در شرابی حاصل می‌شود که پیش‌تر در تبعید انجام گرفته است.

مفاهیم کلیدی

«امروز، برای به‌جا آوردن آن‌ها» هיום לעשותם

این جهان زمان انجام میتصووت است، نه زمان دریافت پاداش آن‌ها. روزگار **משיח** فرجام آن است و هنوز عالم آینده نیست.

«مطابق فرمان اراده تو» כמצות רצונך

قربانی‌های واقعی که در روزگار **משיח** دوباره برقرار خواهند شد. دعای تبعید با آن‌ها متناظر است، اما حقیقتاً همان چیز نیست.

عشق پنهان אהבה מסותרת

عشق به **ה'** که در نفس یهودی پنهان است، همچون شراب در انگور؛ این عشق از راه فروتنی (تاک‌های کوتاه‌افتاده) و دل شکسته (چرخشت آشکار می‌شود).

شراب سفید و شراب سرخ יין לבן ויין אדום

دو گونه عشق: شادی شادی‌بخش یک میتصوا، که خرسندی از **ה'** است؛ و تلخی مست‌کننده کسی که فاصله خود از **ה'** را می‌سنجد و مشتاق بازگشت است.

نام او و ذات او שמו ואור אין סוף עצמו

همه عوالم، پنهان و آشکار، تنها از نام **ה'** سرچشمه می‌گیرند؛ اما میتصووت، چون اراده او هستند، قداست خود نور بی‌پایان را فرومی‌آورند.

جامه‌های نفس לבושים לגופ

این جامه‌ها از میتصووتی شکل می‌گیرند که با شادی انجام شده‌اند: یکی برای «تن» نفس، یعنی عواطف آن، و جامه‌ای برتر برای «سر و چهره» آن، یعنی دیدن و شنیدن آن؛ جامه‌ای که از تلاش بازگشت پدید می‌آید.

مرتبه انسان בחינת אדם

تمام‌قدي انسان که با رانده‌شدن آدم از عدن از دست رفت و تنها با **משיח** کامل می‌شود؛ آن‌گاه میتصووت و قربانی‌ها به‌کمال انجام خواهند شد.

سگول و شوروک סגול ושורוק

دو حالت نفس که با نشانه‌های واکه‌ای نشان داده می‌شوند: سگول (סגול, segol) نزدیکی و شور و شوق است؛ شوروک (שורוק, shuruk)، یعنی همان سه نقطه که یکی زیر دیگری است، اقرار فروتنانه به فاصله است؛ و از رهگذر آن شخص به «پسر» بدل می‌شود.

بخش 1 • 11-4

آیه و روزگار مשיח

1 اسري לגפן עירה^{1,2} ולשורקה בני אתונו. כבס ביין לבושו וגו'.

«کره‌اش را به تاک می‌بندد و فرزندِ ماده‌الغش را به تاکِ برگزیده؛ جامه‌اش را در شراب می‌شوید» و غیره.

این گفتارِ حسیدی (מאמר, maamar) با بخشی از برکتِ یعقوب (יעקב) به یهودا (יהודה) آغاز می‌شود (בראשית 49:11)؛ در این بخش از کره‌ای سخن می‌رود که به تاک بسته شده، از فرزندِ ماده‌الغی که به تاکِ برگزیده بسته شده، و از جامه‌ای که در شراب شسته شده است. باقی این מאמר واژه‌های آن را یک‌به‌یک توضیح می‌دهد.

הנה מקרא זה נאמר לימות המשיח³ דקאי אדלעיל מני' [מיניה] לא יסור שבט מיהודה וגו'. עד כי יבא שילה⁴ ולו יקחת עמים⁵ ואז יהיה גם اسري לגפן עירה:

اکنون این آیه دربارهٔ روزگارِ مשיח (Moshiach) گفته شده است، زیرا ادامهٔ [آیه] پیش از خود است: «عصای فرمانروایی از یهودا برنخواهد افتاد» و غیره، «تا شیلو (שילה) بیاید و مردمان نزد او گرد آیند»؛ و آن‌گاه «کره‌اش را به تاک می‌بندد» نیز تحقق خواهد یافت.

آلتر ربه (אדמו"ר הזקן) نخست روشن می‌سازد که این آیه روزگارِ مשיח را توصیف می‌کند، زیرا ادامهٔ آیهٔ پیش از خود است: «عصای فرمانروایی از یهودا برنخواهد افتاد... تا شیلو بیاید»؛ و شیلو به مשיח اشاره دارد که مردمان نزد او گرد خواهند آمد. بنابراین، تصویر بستنِ کره به تاک، آنچه را در روزگار او رخ خواهد داد توصیف می‌کند.

2 וביאור הענין הנה אמרז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אין בין⁶ עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד בלבד⁷

شرحِ موضوع چنین است: حکمای ما، که یادشان گرامی باد، گفته‌اند: «میان این جهان و روزهای مשיח (Moshiach)، جز از حیثِ بندگی تفاوتی نیست.»

حکما تعلیم دادند که روزهای مשיח تنها از این جهت با جهان ما تفاوت خواهد داشت که اسرائیل دیگر زیر سلطهٔ ملتها نخواهد بود. ادمو"ר הזקן این تعلیم را می‌آورد تا نشان دهد که روزهای مשיח همچنان به نظام این جهان تعلق دارند.

כי ימות המשיח אינו עוה"ב [עולם הבא] שלאחר התחיה. שזהו מתן שכרן של צדיקים. אבל ימות המשיח הוא בבחי' היום לעשותם⁸ ולא לקבל שכרן.⁹

زیرا روزهای **مשיח**، عالم آینده‌ای نیست که پس از رستاخیز می‌آید؛ آن‌گاه پاداش صالحان داده می‌شود. اما روزهای **مשיח** در مرتبه «امروز برای انجام دادنِ آن‌هاست»، نه برای دریافت پاداششان.

پس روزهای **مשיח** هنوز عالم آینده نیستند؛ یعنی دوره پس از رستاخیز مردگان، هنگامی که صالحان پاداش خود را دریافت می‌کنند. این روزها همچنان به «امروز برای انجام دادنِ آن‌هاست» تعلق دارند؛ حکما این عبارت را چنین می‌خوانند: «امروز برای انجام دادنِ آن‌ها، و فردا برای دریافت پاداششان»؛ دوره‌ای برای انجام دادنِ فرمان‌ها (מצוות، mitzvos)، نه برای پاداش گرفتن در برابر آن‌ها.

3 ועיקר היום לעשותם ותכלית השלימות של המעשה¹⁰ יהיה בימות המשיח.

و اصلي [تحقیق] «امروز، برای به‌جا آوردنِ آنها» و کمال نهایی عمل، در ایام **مשיח** (Moshiach) خواهد بود.

از آنجا که ایام **مשיח** اوچ «امروز، برای به‌جا آوردنِ آنها» است، تحقق کامل **מצות** (فرمان‌ها، mitzvos) در عمل واقعی به آن دوران تعلق دارد.

و כמו שהיה עיקר עבודת האדם בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה.¹¹ לעבדה זו¹² מצות עשה. ולשמרה זו מצות ל"ת [לא תעשה].¹³ שהי' [שהיה] אז בחי' היום לעשותם בתכלית השלימות אלא שאח"כ ויגרש את האדם¹⁴ וגו'.

به همین ترتیب، خدمتِ اصلي آدم (**آدم**) در باغ عدن این بود که «آن را آباد کند و از آن نگهداری کند»: «آن را آباد کند» یعنی فرمان‌های ایجابی؛ و «از آن نگهداری کند» یعنی نهی‌ها. زیرا آن زمان مرتبه «امروز، برای به‌جا آوردنِ آنها» در کمال نهایی بود؛ جز آنکه پس از آن، «او انسان را بیرون راند» و غیره.

آدمو"ר הזקן این را با آدم در باغ عدن مقایسه می‌کند که تمام وظیفه‌اش «آن را آباد کند و از آن نگهداری کند» بود. بر پایه **זוהار** و منابع دیگر، «آن را آباد کند» به انجام فرمان‌های ایجابی و «از آن نگهداری کند» به رعایت نهی‌ها اشاره دارد؛ بنابراین آدم در عدن در مرتبه کامل «امروز، برای به‌جا آوردنِ آنها» قرار داشت، تا آنکه از باغ رانده شد.

ואח"כ נכנסו אבותינו לארץ ג"כ בשביל קיום מעשה המצות שכמה מצות התלויים בארץ דוקא¹⁵ כמעט ארבע הידות¹⁶

پس از آن، نیاکان ما نیز به سرزمین وارد شدند تا **מצות** را در عمل به‌جا آورند؛ زیرا بسیاری از **מצות** به‌طور خاص به سرزمین وابسته‌اند، تقریباً چهارینجم آنها.

فرستی دیگر زمانی فراهم شد که قوم یهود به سرزمین اسرائیل وارد شد، زیرا شمار زیادی از **מצות**، بنا بر محاسبه متن تقریباً چهارینجم آنها، تنها در آنجا قابل انجام‌اند.

ואחר כך גלו משם ולא נתקיימו בידם עד ימות המשיח שיהיה במהרה בימינו שאז יהי' [יהיה] בחי' היום לעשותם בתכלית השלימות.

و پس از آن از آنجا به تبعید رفتند و [فرمان‌ها] تا ایام **مשיח**، که به‌زودی در روزگار ما فرا رسد، در دست آنان به‌جا آورده نشد؛ آن‌گاه مرتبۀ «امروز، برای به‌جا آوردن آنها» در کمال نهایی خواهد بود.

اما آنان به تبعید رفتند و از آن زمان تاکنون آن **מצות** به‌طور کامل رعایت نشده‌اند؛ تحقق آنها تنها در ایام **مשיח** خواهد بود، زمانی که «امروز، برای به‌جا آوردن آنها» به کمال کامل خود می‌رسد.

4 והנה אנו אומרים ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו וכו' כמצות רצונך כו'. שעיקר המעשה היא עבודת הקרבנות שאין אנו יכולים לקיים בגלות אלא שבגלות נתקנה התפלה כנגד הקרבנות. ועדיין אין זה כמצות רצונך ממש:¹⁷

اکنون می‌گوییم: «و در آنجا پیشگاه تو قربانی‌های واجبان را تقدیم خواهیم کرد و غیره، مطابق فرمانِ ارادۀ تو» و غیره. زیرا عملِ اصلی، خدمتِ قربانی‌هاست که در تبعید نمی‌توانیم به‌جا آوریم؛ بلکه در تبعید، نماز را در برابرِ قربانی‌ها مقرر کردند. بااین‌حال، این هنوز حقیقتاً «مطابق فرمانِ ارادۀ تو» نیست.

אדמו"ר הזקן از دعای موساف نقل می‌کند؛ در آن دعا، درخواست می‌کنیم که به بیت‌المقدس بازگردیم و قربانی‌ها را در آنجا «مطابق فرمانِ ارادۀ تو» تقدیم کنیم. چون در تبعید نمی‌توان قربانی‌ها را تقدیم کرد، نماز را در برابرِ آن‌ها مقرر کردند؛ بااین‌همه، خود عبارتِ دعا نشان می‌دهد که تنها قربانی‌های واقعی حقیقتاً «مطابق فرمانِ ارادۀ تو» هستند.

بخش 2 • 51-8

پرسش و تاک

5 ולהבין זה דלכאורה התפלה במעלה העליונה יותר מהקרבנות שהתפלה היא נשיאת נפש האדם בספור שבחיו של מקום ברוך שאמר והיה העולם וכל הללויה וכו' עד שמגיע לואהבת בכל נפשך¹⁸ **כו'**

برای فهمیدن این مطلب: زیرا ظاهراً دعا از قربانی‌ها مرتبه‌ای برتر دارد؛ چراکه دعا برکشیدنِ جانِ انسان است، آن‌گاه که ستایش‌هایِ آن‌که همه‌جا حاضر است را باز می‌گوید: «متبارک است آن‌که گفت و جهان پدید آمد»، و همهٔ سرودهایِ «הללויה» (Halleluyah) [مزامیرِ ستایش] و غیره، تا آنجا که به «و دوست بداری... با تمام جانت» و غیره می‌رسد.

این پرسشی را مطرح می‌کند: دعا ظاهراً از قربانی‌ها والاتر است، زیرا در دعا، انسان هنگام بازگفتنِ ستایش‌هایِ آن‌که همه‌جا حاضر است، جانِ خویش را برمی‌کشد؛ از «متبارک است آن‌که گفت» و مزامیرِ «هللویا» در نیایش صبحگاهی گرفته تا عبارتِ «و دوست بداری... با تمام جانت» در قرائتِ شماع (קריאת שמע، Shema)، جایی که او خود جانش را واگذار می‌کند.

משא"כ הקרבנות הוא בנפש בהמה וביום השבת¹⁹ שני כבשים.²⁰

در مقابل، در قربانی‌ها جان یک حیوان دخیل است: «و در روزِ **שבת** (Shabbos)، دو بره.»

در مقابل، در قربانی فقط جان یک حیوان دخیل است؛ مانند دو بره‌ای که در شبات تقدیم می‌شوند.

ולמה יהיו הקרבנות במעלה העליונה כל כך שיקראו כמצות רצונך ושזה יהי [יהיה] תכלית השלימות של ימות המשיח יותר מהתפלה שבגלות.

پس چرا قربانی‌ها باید چنان مرتبهٔ بلندی داشته باشند که «به فرمانِ خواستِ تو» خوانده شوند، و چرا این باید کمالِ نهاییِ روزگارِ **مשיח** (Moshiach) باشد، بیش از دعای دورانِ تبعید؟

اگر چنین است، چرا تنها قربانی‌ها «به فرمانِ خواستِ تو» خوانده می‌شوند، و چرا بازگشتِ آنها باید کمالِ روزگارِ **مשיח** باشد، فراتر از دعای دورانِ تبعید؟ این همان پرسشی است که این مآمار در پی پاسخ‌دادن به آن است.

הנה כתיב גפן ממצרים תסיע.²¹ שכנ"י [שכנסת ישראל] נמשלו לגפן²² שגדלים בה ענבי' שמהם יוצא היין ע"י דריכה בגת.

اکنون نوشته شده است: «تاکي را از مصر منتقل کردی»، زیرا جماعتِ اسرائیل به تاکي تشبیه شده است که بر آن انگور می‌روید و شراب از آن، به واسطهٔ فشردن در چرخشت، به دست می‌آید.

אדמו"ר הזקן پاسخ خود را با تصویرِ تاک آغاز می‌کند. قوم یهود به تاکي تشبیه شده‌اند که انگورهایش تنها هنگامی شراب می‌دهند که در چرخشت فشرده شوند.

6 והנה עיקר היין המשובח יוצא מהענבי' [מהענבים] הסמוכי' לקרקע כמו שאמרו לגבי נסכים לא היו מביאין מן הדליות אלא מן הרגליות²⁴ 23. ששם יוצא יין משובח יותר.

اکنون، بهترین شراب عمدتاً از انگورهایی به دست می‌آید که نزدیک زمین‌اند؛ چنان‌که [حکیمان] دربارهٔ پیشکش‌های شراب گفته‌اند: [شراب] را از تاک‌های داربستی (דליות, daliyos) نمی‌آوردند، بلکه از تاک‌های کوتاه و نزدیک زمین (רגליות, ragliyos) می‌آوردند، زیرا شرابِ مرغوب‌تر از آنجا به دست می‌آید.

بهترین شراب از انگورهایی به دست می‌آید که به زمین نزدیک‌ترند: می‌شنا (משנה) حکم می‌کند که شرابِ پیشکش‌های نوشیدنی معبد را از تاک‌های کوتاه و نزدیک زمین می‌آوردند، نه از تاک‌هایی که بر داربست بالا برده شده بودند. در بند بعد، این نکته به تصویرِ فروتنی تبدیل می‌شود.

והנה היין נתחלק לכמה מינים יש יין המשמח ויש יין המשכר יש יין אדום ויש יין לבן וכך ככל המשל הזה נמשלו כנס"י [כנסת ישראל] שיש בהם אהבה מסותרת למקום כו'.

اکنون، شراب به چند نوع تقسیم می‌شود: شرابی هست که شادی می‌بخشد و شرابی که مست می‌کند؛ شرابِ سرخ هست و شرابِ سفید. به همین ترتیب، در همهٔ جزئیات این تمثیل، جماعت اسرائیل [به آن] تشبیه شده‌اند، زیرا در درونشان عشقی پنهان به **مקום** دارند و الی آخر.

شراب نیز انواع گوناگون دارد: شرابی که شادی می‌بخشد و شرابی که مست می‌کند، شرابِ سرخ و سفید. هر یک از اینها با جنبه‌ای از وجود قوم یهود متناظر است؛ آنان همگی عشقی پنهان به **ה'** در خود دارند که باید آشکار شود، همان‌گونه که شراب در انگور پنهان است.

7 וכדי להוציאה מהעלם אל הגלוי צריך להיות בבחי' רגליות דהיינו להיות בחי' נפשי כעפר לכל תהיה.²⁵

برای بیرون آوردن آن از نهفتگی به آشکاری، باید در مرتبهٔ «تاک‌های خوابیده بر زمین» (**רגلיות**, ragliyos) بود؛ یعنی در مرتبهٔ «بگذار جانم در برابر همگان همچون خاک باشد».

برای آنکه این عشق پنهان آشکار شود، شخص باید همچون تاک‌های کوتاه و نزدیک به زمین باشد که خوشه‌هایشان بر زمین قرار دارد. مقصود، فروتنی دعای «بگذار جانم در برابر همگان همچون خاک باشد» است.

וגם דריכה בגת להיות לב נשבר ונדכה^{26, 27} **וע"י זה יוצא היין הוא בחי' האהבה מסותרת שהיתה בהעלם**

و نیز باید در چَرخُشت لگدمال شد؛ یعنی دلی شکسته و کوفته داشت. از این راه شراب بیرون می‌آید؛ شرابی که مرتبهٔ عشق پنهانی است که در نهفتگی بوده است،

همچنین باید مانند انگور در چَرخُشت لگدمال شود؛ یعنی دلی شکسته و کوفته داشته باشد. از این راه شراب جاری می‌شود: عشقی که در جان نهفته بود، آشکار می‌گردد.

כי על יין אמרו נכנס יין יצא סוד^{28, 29, 30} **והיינו לפי שהיין היה ג"כ מתחלה בהעלם בענבים ואח"כ נתגלה ויצא לחוץ.**

زیرا دربارهٔ شراب گفته‌اند: «شراب وارد می‌شود، راز بیرون می‌آید.» علت این است که شراب نیز در آغاز در انگورها نهفته بود و سپس آشکار شد و به بیرون آمد.

אָדמור זִכֵּן این تصویر را با گفتهٔ تلمودی «شراب وارد می‌شود، راز بیرون می‌آید» تأیید می‌کند. شراب آنچه را پنهان است آشکار می‌کند، زیرا خود نیز پیش از آنکه فشرده شود، درون انگور نهفته بود.

8 והנה באהבה יש ב' בחי'. יש מתפעל להיות שמחת ה' בלבו היא בחינת יין המשמח ובחי' יין לבן מבחי' חמר חיווריין עתיק כו'.

اکنون، عشق دو مرتبه دارد. یکی آن است که شخص چنان برانگیخته می‌شود که شادی در ه' در دلش جای می‌گیرد؛ این مرتبه «شراب شادی‌بخش» و مرتبه شراب سپید است، که از مرتبه «شراب سپید عتیق» (حמר حיווריין عתיק, chamar chivaryan atik) است، و غیره.

عشق به ه' دو صورت دارد. صورت نخست، شادی‌ای در ه' است که دل را سرشار می‌کند؛ این همان «شراب شادی‌بخش» و شراب سپید است که از «شراب سپید عتیق» سرچشمه می‌گیرد؛ این گفتار (مأמר) بعدها آن را با لذت برین یکی می‌داند.

ویش מתפעל להיות לו מרירות הלב מפני היותו ממארי דחושבנא מכל מחשבותיו ודבוריו ומעשיו אשר לא לה' המה ולצעוק אל ה' ולדבקה בו הוא בחי' יין אדום ויין המשכר וכו'.

و دیگری آن است که شخص برانگیخته می‌شود تا در دل احساس تلخی کند، زیرا از «ارباب محاسبه» (مמארי دحושבנא, marei d'chushbana [اهل حسابرسی]) است و همه اندیشه‌ها، گفتارها و کردارهای خود را که برای ه' نیستند، به حساب می‌کشد؛ و [برانگیخته می‌شود] تا به ه' فریاد برآورد و به او بپیوندد. این مرتبه شراب سرخ و شراب مست‌کننده است، و غیره.

صورت دوم، تلخی دلی است که کسی احساس می‌کند که به‌راستی همه اندیشه‌ها، گفتارها و کردارهای خود را که برای ه' نبوده‌اند، به حساب می‌کشد و برانگیخته می‌شود تا به او فریاد برآورد و به او بپیوندد. این همان شراب سرخ و شراب مست‌کننده است.

بخش 3 • 91-15

آنان که نام تو را تقدیس می‌کنند

9 והנה אנו אומרים בשבת וינוחו בו ישראל³¹ מקדשי שמך.³² ולכאורה אינו מובן הלא הוא ית' מאליו קדוש וכתוב כי קדוש אני וקדוشتי למעלה מקדושתכם.³³

اکنون در شبات می‌گوییم: «و اسرائیل، که نام تو را تقدیس می‌کنند، در آن بیاسایند.» در نگاه نخست، این سخن فهمیده نمی‌شود: مگر او، که مبارک است، خودبه‌خود مقدس نیست؟ و نوشته شده است: «زیرا من مقدس هستم» و «قدوسیت من فراتر از قدوسیت شماست».

در شبات، در دعای عمیدا می‌گوییم که اسرائیل کسانی هستند که «نام تو را تقدیس می‌کنند». این سخن شگفت می‌نماید، زیرا ه' در ذات خود مقدس است و میدراش درباره «زیرا من مقدس هستم» می‌آموزد که قدوسیت او فراتر از قدوسیت ماست.

ואיך יהיה תלוי קדושתו ית' בישראל דייקא שיקראו הם המקדישים שמו. אך הענין דהנה אנו אומרים אתה קדוש ושמן קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה.

پس چگونه ممکن است قدوسیت او، که مبارک است، به طور خاص به اسرائیل وابسته باشد، به گونه ای که آنان تقدیس کنندگان نام او خوانده شوند؟ اما مطلب چنین است: ما می گوییم: «تو مقدسی و نامت مقدس است، و مقدسان هر روز تو را می ستایند، سیلاه (סלה, selah).»

پس چگونه ممکن است قدوسیت او به اسرائیل وابسته باشد، به گونه ای که آنان تقدیس کنندگان او خوانده شوند؟ آلتِر رِبَه پاسخ خود را از عبارت دیگری در دعاها آغاز می کند: «تو مقدسی و نامت مقدس است، و مقدسان هر روز تو را می ستایند، سیلاه (סלה, selah).»

פי' קדושים בכל יום כו' כמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שבכל יום ויום מתהווה מאין ליש כל מעשה בראשית.

معنای «مقدسان هر روز...» همانند این گفته است: «آن که به نیکویی خویش، هر روز و پیوسته، کردار آفرینش را نو می کند: در تکتک روزها، تمامی کردار آفرینش از نیستی به هستی پدید می آید.

«هر روز» به نو شدن روزانه آفرینش به دست ה' اشاره دارد؛ چنان که برکت صبحگاهی پیش از دعای شِماع (שמע, Shema) می گوید: «آن که به نیکویی خویش، هر روز و پیوسته، کردار آفرینش را نو می کند.» هر روز، سراسر آفرینش از نیستی از نو پدید می آید.

10 וכשהם משיגים כל יום התהוותם וחיותם מבחי' קדוש ومובدل כי עליו ית' נאמר אדון הנפלאות פי' למעלה מעלה מבחי' נפלאות כמ"ש עושה פלא.³⁴

و هنگامی که هر روز درمی یابند که پدید آمدن و نیروی حیاتشان از مرتبه مقدس و منزّه است، زیرا درباره او، متبارک باد، گفته شده است: «سرور شگفتی ها»؛ یعنی بسیار بسیار فراتر از مرتبه شگفتی هاست، چنان که نوشته شده است: «او شگفتی می آفریند» (עושה פלא, oseh fele).

«مقدّسان» هر روز درمی یابند که وجود و نیروی حیاتشان از مرتبه ای سرچشمه می گیرد که مقدس است؛ یعنی کاملاً جدا و فراتر از آنان. او «سرور شگفتی ها» خوانده می شود؛ این تعبیر از دعاها صبحگاهی است و معنایش این است که او بسیار فراتر از خود شگفتی هاست. آیه می گوید او «شگفتی می آفریند»، پس شگفتی چیزی است که او پدید می آورد.

שבחי' הפלא הוא כעשיה גשמיות אצלו ית'. כי ענין הפלא היא פליאת ההתהוו' יש מאין

زیرا مرتبه شگفتی، در نزد او، متبارک باد، همچون ساختن جسمانی (عשיه, asiyah) است؛ چراکه مقصود از شگفتی، شگفت انگیزی پدید آمدن چیزی از نیستی است.

آنچه برای ما شگفت آور است، در نزد او همچون عملی صرفاً جسمانی برای ساختن است. مقصود از شگفتی در اینجا خود آفرینش است: پدید آمدن چیزی از نیستی.

וראשית ההתהוו' הוא בחכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא.³⁵

و آغاز پدید آمدن در حکمت (חכמה, Chochmah) است، چنان که نوشته شده است: «و حکمت از نیستی (אין, ayin) یافت می شود.»

آفرینش با حکمت، نخستین نقطه حکمت، آغاز می شود؛ آیه آن را یافته شده «از نیستی» توصیف می کند. در معنای ساده، آیه در کتاب ایوب می پرسد: «حکمت را کجا (מאי, me'ayin) می توان یافت؟» اما گفتار (מאמר), واژه me'ayin را به معنای «از نیستی» می خواند.

11 וכתוב כולם בחכמה עשית שהחכמה נחשבת אצלו כעשיה גשמית שהיא בחי' סוף דרגין משכל ודבור

ומחשבה ומעשה וכך החכמה נחשבת אצלו שהוא ית' למעלה מן החכמה ומروם עד אין קץ.

و نوشته شده است: «همه را با حکمت (חכמה, Chochmah) ساختی»، زیرا حکمت نزد او همچون ساختن جسمانی (عمل عשיה, Asiyah) به شمار می آید؛ عملی که واپسین مراتب عقل، گفتار، اندیشه و عمل است. همین گونه، حکمت نزد او چنین به شمار می آید، زیرا او، که برکتش باد، فراتر از حکمت است و تا بی نهایت برتر است.

آیه «همه را با حکمت ساختی» خود حکمت را گونه ای ساختن (عשיה) می شمارد؛ پایین ترین قوای عقل، گفتار، اندیشه و عمل. برای ه' نیز حکمت چنین است: همچون عمل صرف جسمانی، زیرا او بی نهایت فراتر از آن است.

ולכן הם יהללוך סלה תמיד בעילוי אחר עילוי בלי הפסק וכל זה בבחי' ושם קדוש כי הודו של שמו על

ארץ ושמים.³⁶

ازاین رو آنان پیوسته «تو را می ستایند، سله (selah)»، [در حال صعود] از مرتبه ای به مرتبه دیگر، بی وقفه. و همه اینها در مرتبه «و نامت مقدس است» قرار دارد، زیرا شکوه نام او «بر زمین و آسمان» است.

به همین دلیل «مقدسان» پیوسته او را می ستایند و بی وقفه از مرتبه ای به مرتبه دیگر برمی شوند: هر قدر هم که بلندمرتبه شوند، او همچنان فراتر از آنان است. باین همه، تمام ستایش آنان فقط به «و نامت مقدس است» می رسد؛ به نام او که شکوهش بر زمین و آسمان است.

כמ"ש כי ביה³⁷ ה' צור עולמים³⁸ פי' ביה³⁸ הוא שמו הוי"ה כי הוי"ה היא ג"כ י"ה שהוי"ו מושך הוי"ד

כו'.³⁹

چنان که نوشته شده است: «زیرا با יה (Yah)، نام چهار حرفی (הי, Havayah) عوالم را پدید آورد.» یعنی «با יה» همان نام ه' است، زیرا [حروف] הוי"ה (heh-vav-heh) نیز י"ה (yud-heh) هستند، چون הוי"ו (vav)، הוי"ד (yud) را امتداد می دهد و مانند آن.

این آیه برای نشان دادن این نکته آورده شده است که عوالم از نام ه' سرچشمه می گیرند: تلمود (Menachos 29b) «با יה» را «با י"ה» می خواند؛ دو حرفی که دو عالم با آنها آفریده شدند. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) توضیح می دهد که «Yah» در اینجا نماینده تمام نام ه' است، زیرا او فقط امتداد یود است؛ ازاین رو، حروف باقی مانده نیز صورتی از یود و هی هستند.

12 וביו"ד נברא עוה"ב [העולם הבא] כנ"ל היינו עלמין סתימין דלא אתגליין עין לא ראתה⁴⁰ אלהים זולתך

و با حرفِ یود (י"ד, yud), جهانِ آینده آفریده شد، چنان‌که پیش‌تر گفته شد؛ یعنی عوالمِ پنهان (עלמין סתימין, almin sesimin) که آشکار نیستند: «چشمی ندیده است، ای ה', جز تو.»

آلتر ربه (ادموی"ר הזקן) بحث را با آیه‌ای دربارهٔ نام ה' ادامه می‌دهد: چنان‌که تلمود می‌آموزد، جهانِ آینده با حرفِ یود آفریده شد. او جهانِ آینده را با «عوالمِ پنهان» یکی می‌گیرد؛ عوالمی وراي هرگونه ادراک که درباره‌شان گفته شده است: «چشمی ندیده است، ای ה', جز تو.»

ובה"א [ובאות ה"א] נברא עוה"ז⁴¹ היינו עלמין דאתגליין מה שהוא מושג ונתפס בהשגת הנבראים

و با حرفِ هی (ה"א, heh) این جهان آفریده شد؛ یعنی عوالمِ آشکار (עלמין דאתגליין, almin d'isgalyan): آنچه از راه ادراکِ آفریدگان فهمیده و دریافت می‌شود.

این جهان با حرفِ هی آفریده شد و با «عوالمِ آشکار» متناظر است: هر مرتبه‌ای که آفریدگان بتوانند ادراک و دریافت کنند.

ואפי' [ואפילו] ג"ע [גן עדן] העליון נק' עלמא דאתגלי' לגבי בחי' זו שהוא שם שהרי צדיקי' [צדיקים] נהנים

כו' אלא שלגבי עוה"ז השפל הגשמי נק' עוה"ב [עולם הבא] ג"ע [גן עדן] העליון. אבל לגבי עולמות עליוני'

[עליונים] נקרא בשם עוה"ז ועלמא דאתגליא מאחר שיש שם הנאה ותענוג הנשמות

حتى باغِ عدنِ علیا نیز در نسبت با این مرتبه «عالمِ آشکار» (עלמא דאתגלי', alma d'isgalya) خوانده می‌شود، زیرا «صالحان در آن بهره‌مند می‌شوند» و مانند آن؛ اما باغِ عدنِ علیا تنها در قیاس با این جهانِ پست و جسمانی «جهانِ آینده» خوانده می‌شود. ولی در نسبت با عوالمِ برتر، آن را «این جهان» و «عالمِ آشکار» می‌نامند، زیرا ارواح در آنجا بهره‌مندی و لذت دارند،

از این منظر، حتی باغِ عدنِ علیا نیز عالمی آشکار به شمار می‌آید، زیرا صالحان در آنجا از تابشِ حضورِ الهی بهره‌مند می‌شوند (ברכות 17a). این باغِ تنها در مقایسه با جهانِ پست و جسمانی ما «جهانِ آینده» خوانده می‌شود. در مقایسه با عوالمِ برتر، خودِ آن «این جهان» است، زیرا ارواح در آنجا بهره‌مندی و لذت را تجربه می‌کنند.

משא"כ בחי' עלמין סתימין הוא מה שאינו מושג ונתפס כלל עין לא ראתה וכו' וכל בחי' הללו הם

מבחינת שמו והודו של שמו כו'.

حال آنکه مرتبۀ عوالمِ پنهان چیزی است که به‌هیچ‌وجه ادراک و دریافت نمی‌شود: «چشمی ندیده است» و مانند آن. و همهٔ این مراتب از مرتبۀ نام او و شکوهِ نام اوست و مانند آن.

برخلاف اینها، عوالمِ پنهان به‌هیچ‌وجه قابلِ دریافت نیستند و درباره‌شان گفته شده است: «چشمی ندیده است.» با این حال، هم عوالمِ پنهان و هم عوالمِ آشکار تنها از نام ה' و شکوهِ نام او سرچشمه می‌گیرند، نه از ذاتِ او.

אבל בא"ס ב"ה עצמו לא שייך כלל זה שהוא קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי ולא שייך אפילו בחי' עלמין סתימין כו' ובחינת עלמין סתימין הם כעשיות גשמיות אצלו ית'.

اما درباره خود بی نهایت مطلق (این سوف, Ein Sof)، متبارک باد، چنین چیزی به هیچ وجه صدق نمی کند؛ زیرا او قدوس است و به کلی از سنخ عوالم جدا، و حتی مرتبه عوالم پنهان نیز درباره او صدق نمی کند [بر او] و مانند آن. مرتبه عوالم پنهان در نظر او، متبارک باد، همچون اعمال جسمانی ساختن است.

خود بی نهایت مطلق به کلی ورای سنخ عوالم، حتی عوالم پنهان، است. در نظر او، حتی عوالم پنهان همچون اعمال صرفاً جسمانی ساختن اند؛ چنان که پیش تر درباره حکמה گفته شد.

13 וכמאמר אדון הנפלאות. וכמ"ש עושה פלא.⁴² ומה שקדושים בכל יום יהללך סלה הוא בבחי' ושמך קדוש בלבד והיינו כי משם נמשך קדושתם ומהללים להתכלל ולהבטל במקורם.

همان گونه که در تعبیر «سرور شگفتی ها» آمده است و چنان که نوشته شده: «شگفتی می آفریند». و اینکه «مقدسان هر روز تو را می ستایند، سله (selah)»، تنها در مرتبه «و نامت مقدس است» قرار دارد؛ یعنی قداستشان از آنجا سرچشمه می گیرد و می ستایند تا در سرچشمه خود جذب شوند و در آن به خودنهی گری (بیטול, bittul) برسند.

ستایش «مقدسان» تنها تا مرتبه «نام ه' مقدس است» می رسد، زیرا سرچشمه قداست خود آنان همان جاست. ستایششان اشتیاقی است برای صعود، جذب شدن در آن سرچشمه و خودنهی گری در آن.

אבל ישראל הם מקדשי שמך⁴³ כי הנה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] תלוי⁴⁴ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא]^{45, 46} להיות התלבשות א"ס ב"ה בחכמה וחסד להחיות ולהוות עלמין סתימין ועלמין דאתגליין והיינו אק"ב [אשר קדשנו במצותיו] ממש הקב"ה מניח תפילין⁴⁷ כו'.

اما اسرائیل همان کسانی اند که «نامت را تقدیس می کنند»، زیرا برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarusa dileila) به برانگیختگی از پایین (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata) وابسته است؛ یعنی اینکه بی نهایت مطلق (این سوف, Ein Sof)، که مبارک است، در حکمت (حכמה, Chochmah) و مهر (חסד, Chesed) پوشیده شود تا به عوالم نهان و عوالم آشکار حیات ببخشد و آن ها را به وجود آورد. و این همان معنای «که ما را با فرمان هایش مقدس ساخته است» است؛ به معنای دقیق کلمه: «قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) تفیلین (تפילין, tefillin: جعبه های چرمی آیینی) می بندد» و جز آن.

اما اسرائیل «کسانی اند که نامت را تقدیس می کنند»، زیرا کردارهای آنان در پایین، پاسخی از بالا برمی انگیزد: خود این سوف در حکמה و חסד پوشیده می شود تا به همه عوالم، نهان و آشکار، حیات ببخشد. مقصود از «که ما را با فرمان هایش مقدس ساخته است» همین است، و نیز از گفته حکیمان که قدوس متبارک خود تפילין می بندد.

14 וע"י הנחת תפלין למטה מתעורר קדושה העליוני שלמעלי [שלמעלה] להיות שורה ומתלבש בתוך עלמין.

וקדושה זו היא מבחי' אוא"ס [اور אין سوف] ב"ה בעצמו ובכבודו שלמעלה מגדר עלמין

با بستن تפیلین (تفیلین, tefillin [دو جعبه چرمی آیات تورات]) در پایین، قداست برین در عالم بالا برانگیخته می‌شود تا بر عوالم قرار گیرد و درون عوالم متلبس شود. و این قداست از مرتبه نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، تبارک و تعالی، در ذات و جلال خود اوست؛ مرتبه‌ای که فراتر از مقوله عوالم است.

هنگامی که یهودی در پایین تپیلین می‌بندد، قداست برین برانگیخته می‌شود تا بر عوالم قرار گیرد و به درون آن‌ها راه یابد. این قداست از خود نور بی‌پایان می‌آید؛ نوری که فراتر از همه عوالم است.

בח' אתה קדוש שהוא אדון הנפלאות למעלה מעלה מבחינת פליאות חכמה שמאין תמצא⁴⁸ כי המצות הן הן רצונו ית' ובחי' מדרגת הרצון הוא הגבה למעלה מאד מבחי' חכמה.

[این] مرتبه «تو قدوسی» است، یعنی «سرور شگفتی‌ها»، بسیار بسیار فراتر از مرتبه شگفتی‌های حکمت (חכמה, Chochmah) که «از هیچ یافت می‌شود»؛ زیرا فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) اراده خود او، تبارک و تعالی، هستند و مرتبه اراده بسیار بسیار برتر از مرتبه حכמה است.

این مرتبه «تو قدوسی» است، نه فقط «نامت مقدس است»: «سرور شگفتی‌ها»، بسیار فراتر حتی از شگفتی حכמה، که از هیچ پدید می‌آید. دلیلش این است که מצוות اراده خود اویند و اراده بسیار برتر از حکمت است.

15 ולכן הם מקדישי' ומروמים שמך שבהם ועל ידם נתעלה בח' שמו בקדושת اور א"ס ב"ה עצמו.

بنابراین، آنان نام تو را تقدیس و رفعت می‌بخشند، زیرا در آنان و به واسطه آنان، مرتبه نام او به قداست خود نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، متبارک باد، ارتقا می‌یابد.

از همین رو گفته می‌شود که اسرائیل نام ה' را تقدیس و رفعت می‌بخشند: از طریق آنان و فرمان‌های توراتی آنان (מצוות, mitzvos)، مرتبه نام او به قداست خود نور بی‌پایان ارتقا می‌یابد. آنان بر قداست ה' نمی‌افزایند؛ بلکه قداست خود او را به مرتبه نام او، که با عوالم ارتباط دارد، می‌آورند.

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים]⁴⁹ בעוה"ז מכל חיי עוה"ב [עולם הבא]⁵⁰ שהם מבחינת

שמו ית' בלבד. אבל ע"י המע"ט [המעשים טובים] ממשיכים קדושת اور א"ס ב"ה בעצמו כנ"ל:

این [معنای] «یک ساعت بازگشت (تשובה, teshuvah) و اعمال نیک در این جهان، بهتر از تمام حیات جهان آینده است»؛ جهانی که حیاتش تنها از مرتبه نام او، متبارک باد، سرچشمه می‌گیرد؛ اما از طریق اعمال نیک، قداست خود نور بی‌پایان، متبارک باد، را از بالا فرومی‌آورند، چنان‌که در بالا توضیح داده شد.

این مطلب، تعلیم می‌شنا (Mishnah, משה) را توضیح می‌دهد که یک ساعت بازگشت و اعمال نیک در این جهان، از تمام حیات جهان آینده بهتر است. جهان آینده تنها تجلی‌ای از مرتبه نام ה' است، حال آن‌که اعمال نیک، قداست خود نور بی‌پایان را فرومی‌آورند.

جامه‌های نفس

16 והנה מן המצות נעשה לבושים⁵¹ לנפש כמ"ש בזוהר⁵² ע"פ ואברהם זקן בא בימים⁵³ באינן יומין עילאין דאינן לבושין⁵⁴ כנ"ל.

اکنون، از فرمان‌ها (mitzvos, מצוות) برای نفس جامه‌هایی ساخته می‌شود، چنان‌که در زوهار (Zohar, زهر) دربارهٔ آیه «و ابراهیم (אברהם, Avraham) سالخورده شد و به روزها درآمد» آمده است: «با آن روزهای برین که جامه‌ها هستند»، چنان‌که پیش‌تر گفته شد.

میتزوه‌ها همچنین برای نفس جامه می‌سازند. زوهار عبارت «ابراهیم سالخورده شد و به روزها درآمد» را چنین می‌خواند که او با «روزهای برین» خود آمد؛ یعنی روزهای زندگی انسان برای نفس او به جامه تبدیل می‌شوند.

והיינו לפי שע"י המצות ממשיך אור מקיף מבחי' סובב כל עלמין לכן נעשה לבוש לנשמתו שתהיה נפשו צרורה בצרור החיים⁵⁵ את⁵⁶ ה' וכו'.

علت این است که به واسطهٔ فرمان‌ها، نور فراگیر (אור מקיף, Or Makif) از مرتبهٔ نوری که همهٔ عوالم را فرا می‌گیرد (סובב כל עלמין, sovev kol almin) فرود آورده می‌شود؛ از این‌رو، آن نور برای نفس او جامه‌ای می‌شود تا نفسش «در پیوند حیات با ה' بسته باشد» و الی آخر.

علت آن است که میتزووه، نور فراگیری را از مرتبهٔ سوپ کول غلمین، یعنی نوری که همهٔ عوالم را دربرمی‌گیرد، فرود می‌آورد. این نور، همچون جامه، نفس را احاطه می‌کند تا «در پیوند حیات با ה'» بسته باشد.

אך הנה אמרו אפילו פושעי ישראל מלאים מצות⁵⁷ כרמון ומ"מ אין ממשיכין כלום.⁵⁸ אלא הענין הוא שהמשכת קדושה העליונה הוא ע"י שמחה של מצוה דוקא וכדכתיב תחת אשר לא עבדת⁵⁹ את ה' אלקיך בשמחה.

اما [حکیمان] گفتند که حتی گناهکاران اسرائیل نیز به اندازهٔ اناری از فرمان‌ها پُرنند، و با این حال هیچ چیز را فرود نمی‌آورند. بلکه نکته این است که فرودآوردن قداسِ برین، مشخصاً از راه شادی یک فرمان (mitzvah, מצוה) صورت می‌گیرد، چنان‌که نوشته شده است: «از آن‌رو که با شادی به ה' اَلَقِید خدمت نکردید.»

اما حکیمان گفتند که حتی گناهکاران اسرائیل نیز همان‌قدر از فرمان‌ها پُرنند که اناری از دانه، و با این‌همه چیزی فرود نمی‌آورند. بنابراین، آلتِ ربه نتیجه می‌گیرد که قداسِ برین مشخصاً از راه شادی یک میتسوه فرود آورده می‌شود و برای این نکته به سرزنش «از آن‌رو که با شادی به ה' اَلَقِید خدمت نکردید» استناد می‌کند.

17 והשמחה היא מצד התבוננות מזה עצמו איך שהמצות הם בחינת אור א"ס ב"ה עצמו בחי' אדון הנפלאות וכו'.

و شادی از تأمل در همین امر سرچشمه می‌گیرد: اینکه فرمان‌ها (מצוות, mitzvot) مرتبه نور بی‌پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، خود او، که متبارک باد، هستند؛ مرتبه «سرور شگفتی‌ها» و غیره.

شادی یک فرمان (מצווה, mitzvah) از تأمل در حقیقت آن سرچشمه می‌گیرد: اینکه خود نور بی‌پایان است، «سرور شگفتی‌ها» که فراتر از همه عوالم است. فهم این حقیقت است که دل را شاد می‌کند.

ולזה ישמח לבו בקיום המצות אשר קדשנו במצותיו ממש והוא בחי' חמר חוריין עתיק שהוא בחי' ענג העליון להתענג על ה' ממש.

ازاین‌رو، دلش در اجرای **מצוות** شاد می‌شود، [زیرا او] «ما را به وسیله فرمان‌هایش تقدیس کرده است»، به معنای کاملاً لفظی. این مرتبه «شراب سفید کهن» (حמר حוריין عתיק, chamar chivaryan atik) است؛ همان مرتبه لذت برین: اینکه انسان حقیقتاً در **ه'** لذت ببرد.

چنین شادی‌ای همان «شراب سفید کهن» است که پیش‌تر ذکر شد و آدمور هازاکن اکنون آن را همان لذت برین می‌داند: لذت بردن از خود **ه'**. هنگام اجرای **מצוות**، شخص احساس می‌کند که **ه'** «ما را به وسیله فرمان‌هایش تقدیس کرده است»، به معنای کاملاً لفظی.

אך צריך לעורר מתחלה בנפשו בחי' יין אדום ויין המשכר שהוא בחי' גבורות קדושות כדי לאתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שאז יתענגו על ה' בתענוג המשכת אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה

اما نخست باید در نفس خود مرتبه شراب سرخ و شراب مست‌کننده را برانگیزد؛ این همان مرتبه قید و سخت‌گیری‌های مقدس (גבורות, gevuros) است، تا تاریکی را به نور و تلخی را به شیرینی بدل کند؛ زیرا آن‌گاه با لذت فرودآوردن نور بی‌پایان، که متبارک باد، در **ه'** لذت خواهند برد.

بالاین‌حال، پیش از این شادی، شخص باید نخست شراب سرخ و مست‌کننده را در خود برانگیزد: **גבורות** مقدس، یعنی تلخی دوری‌اش از **ه'**. این کار تاریکی را به نور و تلخی را به شیرینی بدل می‌کند، تا لذت فرودآوردن نور بی‌پایان کامل شود.

כי התענוג הוא שייך אחר מילוי הרצון שכשנתמלא רצונו וחפצו מה שהיה חושק ומתאוה אז יתענג

زیرا لذت پس از برآورده شدن اراده پدید می‌آید: هنگامی که اراده و خواست او – همان چیزی که مشتاق و آرزومندش بود – برآورده شود، آن‌گاه لذت می‌برد.

دلیلش در اصلی از نفس نهفته است: لذت هنگامی پدید می‌آید که خواسته‌ای برآورده شود. انسان از به‌دست‌آوردن آنچه مشتاق و آرزومندش بوده است لذت می‌برد.

משא"כ אם לא היה לו תשוקה כ"כ [כל כך] אין התענוג אצלו כ"כ [כל כך] גם בהיות אצלו הדבר ההוא ולכן צריך לעורר תחלה בחינת גבורות על הירידה אשר רחוק מה' בתכלית.

اما اگر اشتیاقش چندان بزرگ نبود، حتی هنگامی که آن چیز را در اختیار دارد، لذتش نیز چندان بزرگ نیست. ازاینرو باید نخست مرتبهٔ **گבורות** را دربارهٔ نزول برانگیخت؛ [در] این معنا که او به‌غایت از **ه'** دور است.

بدون اشتیاقی نیرومند، حتی داشتن آن چیز نیز لذت اندکی به همراه دارد. ازاینرو، شخص باید نخست در **ه'** این را احساس کند که تا چه اندازه از **ه'** دور شده است، تا شادی فرمان، هنگامی که فرا می‌رسد، خواسته‌ای واقعی را برآورده کند.

18 **ובפרט כאשר יהי' [יהיה] ממארי דחושבנא מן המעשים ודבורים והמחשבות אשר לא לה' המה. וישוב**

אל⁶⁰ ה' וירחמהו וכמאמר אלהי עולם ברחמך הרבים כו' וכמ"ש במ"א

و به‌ویژه هنگامی که شخص از اهل محاسبهٔ اعمال، گفتارها و اندیشه‌هایی باشد که از **آی ه'** نبوده‌اند. «به سوی نام چهارحرفی (**ه'**, Havayah) بازگردد و او بر او رحمت آورد»؛ و چنان‌که در این عبارت آمده است: «ای **ه'** ازلی، به رحمت فراوانت»، و مانند آن؛ چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است.

تلخی در کسی ژرف‌تر است که همهٔ اعمال، گفتارها و اندیشه‌هایی را که برای **ه'** نبوده‌اند، به حساب آورد. آن‌گاه به سوی **ه'** بازمی‌گردد و او «بر او رحمت خواهد آورد»، چنان‌که دعا می‌کنیم: «ای **ه'** ازلی، به رحمت فراوانت».

ואזי תהיי' [תהיה] שמחת הנפש בקיום המצות ביתר שאת כי כל שתגדל התשוק' [התשוקה] והצמאון מחמת ריחוק מקום מצד הגוף כך תגדל שמחת הנפש מצד המשכ' אוא"ס [اور אין سوف] ב"ה בקיום המצות והתענוג על ה' במילוי רצונה וחפצה

و آن‌گاه شادی جان در به‌جاآوردن فرمان‌ها (**מצוות**, mitzvot) «به‌مراتب فزون‌تر» خواهد شد؛ زیرا هرچه اشتیاق و تشنگی، به سبب دوری‌ای که از جانب جسم پدید آمده است، بیشتر شود، شادی جان نیز از فرودآوردن نور بی‌پایان (**اور אין سوف**, Or Ein Sof)، او متبارک باد، در به‌جاآوردن فرمان‌ها، و [از] لذت‌بردنش در **ه'**، با برآورده‌شدن اراده و خواستش، بیشتر خواهد شد.

پس از آن، شادی او در فرمان‌ها بسیار بیشتر می‌شود: هرچه تشنگی‌ای که از دوری جسم از **ه'** پدید می‌آید ژرف‌تر باشد، شادی جان از فرودآوردن نور بی‌پایان از راه یک فرمان بیشتر خواهد بود. جان در **ه'** لذت می‌برد، زیرا اراده و خواست خود او برآورده شده است.

וז"ש [וזהו שכתוב] זאת נחמתי בעניי⁶¹ כי אמרתך חייתני וכמאמר כי הם חיינו ואורך ימינו כו' ואין לערב שמחת הנפש בעצבון הגוף⁶² וכו'.

این است [معنای] آنچه نوشته شده است: «این است تسلی من در رنج، زیرا کلامت به من زندگی بخشیده است»؛ و چنان که در این عبارت آمده است: «زیرا آن‌ها زندگی ما و درازی روزهای ما هستند»، و مانند آن. و نباید شادی جان را با اندوه جسم درآمیخت، و مانند آن.

معنای «این است تسلی من در رنج، زیرا کلامت به من زندگی بخشیده است» این است که کلام **ה'** در فرمان‌ها، زندگی جان است؛ چنان که در دعا می‌گوییم: «آن‌ها زندگی ما و درازی روزهای ما هستند.» تلخی از آن جسم است و نباید آن را با شادی جان درآمیخت.

אך כדי להוציא בחי' יין הנ"ל צריך לשית עצות בנפשו להיות בבחינת ונפשי כעפר לכל תהיה⁶³ מן הרגליות וכו'. ועל ידי דריכה ברגלים בגת שהיא בחינת לב נשבר ונדכה⁶⁴ כו'.

اما برای بیرون آوردن مرتبه شرابی که پیش‌تر یاد شد، باید در جان خویش تدبیر کند تا در مرتبه «و جانم در برابر همگان چون خاک باشد» قرار گیرد؛ [چنان که در شراب] از تاک‌های نزدیک به زمین (רגلیوت، ragliyos)، و مانند آن. و نیز از رهگذر لگدمال کردن با پاها در چرخش، که مرتبه دلی شکسته و خردشده است، و مانند آن.

برای آن که این شراب به کلی پدید آید، شخص باید در خویش بکوشد تا به فروتنی «جانم در برابر همگان چون خاک باشد» برسد، مانند تاک‌های کوتاه. همچنین به لگدمال کردن در چرخش نیاز دارد، یعنی به دلی شکسته و خردشده.

19 והנה כנגד ב' בחינות יין הנ"ל כך נמשך ב' בחינת לבושין. וזהו כבס ביין לבוש⁶⁵ שיהיו לבושי המצות מכובסים עד"מ כמו בגד המכובס מן הכלוך כך הגה אפי' [אפילו] פושעי ישראל⁶⁶ מלאים מצות⁶⁷ כו'.

اکنون، در برابر دو مرتبه از شرابی که پیش‌تر یاد شد، دو مرتبه از جامه‌ها نیز نازل می‌شود. این [معنای] «جامه‌اش را در شراب شست» است: یعنی جامه‌های **מצות** (mitzvos؛ فرمان‌های الهی) شسته شوند؛ به مثابه جامه‌ای که از چرک شسته شده باشد. همین‌طور، حتی گناهکاران اسرائیل سرشار از **מצות** هستند و الی آخر.

دو نوع شراب، دو نوع جامه پدید می‌آورد و مقصود از «جامه‌اش را در شراب شست» همین است. جامه‌هایی که از **מצות** ساخته می‌شوند باید پاک شسته شوند، همانند جامه‌ای که از چرک شسته شده است؛ زیرا حتی گناهکاران اسرائیل سرشار از **מצות** هستند، بالاین‌حال، چنان که بند بعد توضیح می‌دهد، جامه‌هایشان همچنان آلوده می‌ماند.

20 ואעפ"כ [ואף על פי כן] את פושעי' [פושעים] נמנו שלבושי המצות שלהם הם מלובשי' [מלובשים] בלבושים

צואים שלהם משא"כ ע"י בחי' יין ושמחה של מצוה נעשה בחי' כבוס לבוש והתפשטות מלבושי' [מלבושיה / מלבושים] שבנוגה להתענג על ה' לבדו.

و بااین‌همه، آنان «با خطاکاران شمرده شدند»، زیرا جامه‌های فرایضشان (מצות, mitzvos) در جامه‌های آلوده خودشان پوشیده است. اما از طریق مرتبه شراب و شادی یک מצוה (mitzvah)، مرتبه شستن جامه و از تن درآوردن جامه‌های نوگا (نوغا, Nogah؛ قلمرویی که نیکی و بدی در آن آمیخته‌اند) پدید می‌آید، تا تنها از ه' لذت ببرند.

حتی با وجود همه فرایضشان، چنین کسانی «با خطاکاران شمرده می‌شوند»، زیرا جامه‌های فرایضشان در جامه‌های آلوده خودشان پیچیده است. شراب شادی یک میتزوه، جامه را می‌شوید و جامه‌های نوگا را از تن درمی‌آورد؛ نوگا قلمرویی است که نیکی و بدی در آن آمیخته‌اند، تا شخص تنها از ه' لذت ببرد.

וע"י בחי' دم ענבים⁶⁸ הוא בחי' יין אדום שהוא ענין התגברות הנפש לאהפכא חשוכא לנהורא⁶⁹

והמרירות על ריחוקו מאור פני ה' ונק' دم לפי שצריך יגיעת הנפש ویגיעת בשר بنפשו דמו.

و از طریق مرتبه «خون انگور»، که مرتبه شراب سرخ است؛ یعنی غلبه نفس بر [خویشتن] برای تبدیل تاریکی به نور، و تلخی از دوری او از نور چهره ه'. این را «خون» می‌نامند، زیرا به رنج نفس و رنج تن نیاز دارد؛ با جان خود، با خون خود.

«خون انگور»، در پایان آیه، همان شراب سرخ است: کشاکش نفس برای تبدیل تاریکی به نور، و تلخی آن از دور بودن از نور چهره ه'. آن را «خون» می‌نامند، زیرا رنج نفس و تن را می‌طلبد، گویی شخص جان خویش را در این راه می‌دهد.

אך מ"מ נק' دم ענבים בחי' יין שצ"ל ע"י בחי' שמחה שהיא בחי' התבוננות מצד גדולת ה' א"ס ב"ה

וישוב אל⁷⁰ ה' וירחמהו.⁷¹

بااین‌حال، باز هم «خون انگور» نامیده می‌شود، یعنی مرتبه شراب؛ زیرا باید از طریق مرتبه شادی پدید آید، که همان مرتبه تأمل در عظمت ه'، بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) – که متبارک باد – است: «و به ه' بازگردد، و او بر او رحمت آورد.»

بااین‌حال، همچنان «خون انگور» نامیده می‌شود، گونه‌ای شراب، زیرا آن نیز باید همراه با شادی باشد؛ شادی‌ای که از تأمل در عظمت بی‌نهایت ه' حاصل می‌شود. آیه «و به ه' بازگردد، و او بر او رحمت آورد» این بازگشت را توصیف می‌کند؛ پاراگراف بعد آن را توضیح می‌دهد.

21 וירחמהו דייקא דהיינו על ניצוץ אלהי [אלהות] שבו איך ירד פלאים מטה מטה כמ"ש במ"א

«و بر او رحمت خواهد آورد»؛ و این به‌طور خاص یعنی بر جرقه الوهیت درون او، بر اینکه چگونه به‌طرزی شگفت‌آور، پایین و پایین‌تر فرود آمده است؛ چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده.

بر عبارت «بر او» تأکید شده است: رحمت ه' بر جرقه الوهیت درون آن شخص است؛ جرقه‌ای که به‌طرزی شگفت‌آور تا مرتبه‌ای بس فرودین سقوط کرده است.

ועי"ז נעשה בחי' סותו^{72, 73} פי' סותו מלשון מסוה^{74, 75, 76} הוא כסוי הראש והפנים שיש ב' בחינות לבושי⁷⁷ לבוש הגוף ע"ד משל ולבוש הראש והפנים ע"ד משל.

و از این راه، مرتبه / جنبه (بחינה، bechinah) «ردای او» (سوتو، suso) پدید می‌آید. توضیح آنکه سوتو با واژه «پوشش چهره» (ماسوه، masveh) پیوند دارد؛ این واژه به پوششی برای سر و چهره اشاره می‌کند. زیرا دو مرتبه از جامه وجود دارد: جامه‌ای برای بدن، به صورت تمثیلی، و جامه‌ای برای سر و چهره، به صورت تمثیلی.

از رهگذر این رحمت، آن مرتبه‌ای پدید می‌آید که آیه آن را «ردای او» می‌نامد. آلتز ربه (ادمو"ر הזקן)، سوتو را مرتبط با مسوה می‌داند؛ همان روبندی که موسی (مשה) بر چهره‌اش می‌گذاشت، پس این واژه به پوششی برای سر و چهره اشاره دارد. بنابراین، به اصطلاح، روح دو گونه جامه دارد: یکی برای «بدن» و دیگری برای «سر و چهره».

22 והנה ע"י בחי' יין המשמח נמשך בחי' לבוש לבחי' הגוף של הנפש שהוא בחי' לבושי מדות הנפש
אהבה وיראה כו'

اکنون، به واسطهٔ مرتبه / جنبه (بחינה، bechinah) «شرابی که شادمان می‌کند»، پوششی برای בחינהٔ بدنِ نفس فرود می‌آید؛ بدنِ نفس، בחינהٔ پوشش‌های صفاتِ عاطفی (مדות، middos) نفس، یعنی عشق و هیبت (אהבה وיראה، ahavah veyirah)، و مانند آن است؛

«شرابی که شادمان می‌کند»، یعنی شادی یک فرمان (מצוה، mitzvah)، برای «بدن» نفس پوششی پدید می‌آورد؛ «بدن» نفس همان عواطف آن است. این‌ها پوشش‌های عشق و هیبتِ نفس‌اند.

أبل ع"י בחי' دم ענבים נמשך לבוש לבחי' הראש והפנים של הנפש והוא בחי' رאה وشمיעה.

اما به واسطهٔ בחינהٔ «خون انگورها»، پوششی برای בחינהٔ سر و چهرهٔ نفس فرود می‌آید، و آن בחינהٔ بینایی و شنوایی است. «خون انگورها»، یعنی کشاکشِ تلخِ بازگشت، پوششی برتر برای «سر و چهرهٔ» نفس، یعنی قوای بینایی و شنوایی آن، پدید می‌آورد. بند بعد توضیح می‌دهد که چرا این پوشش برتر است.

23 וכמ"ש הביטוי אליו ונהרו⁷⁸ וגו'. וכי אפשר להסתכל בשכינה כו' אלא היינו לאסתכלא ביקרא דמלכא
כו'

چنان‌که آمده است: «به سوی او نگرستند و نورانی شدند»، و الی آخر. اما آیا می‌توان به حضورِ الهی (שכינה، Shechinah) نگرست، و الی آخر؟ بلکه مقصود این است: «به شکوهٔ پادشاه نگرستن»، و الی آخر.

آیهٔ «به سوی او نگرستند و نورانی شدند» از دیدنِ ה' سخن می‌گوید؛ این از قوای «سر و چهره» است. از آن‌جا که هیچ‌کس نمی‌تواند به‌راستی به حضورِ الهی بنگرد، ادمو"ر הזקן توضیح می‌دهد که مقصود، نگرستن به «شکوهٔ پادشاه» است.

והענין כמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים^{80, 79} כו' כי צדיקים גמורים ע"י שמחה של מצוה והתענגם על ה' ממשיכים ענג העליון מלמעלה למטה

نکته این است، چنان که حکیمان ما، که یادشان گرامی باد، فرموده‌اند: «در جایگاهی که بازگشت‌کنندگان (בעלי تשובه، baalei teshuvah) می‌ایستند»، و الی آخر. زیرا صالحان کامل، به واسطه شادی یک فرمان الهی (מצוה، mitzvah) و لذت بردن از ه'، لذت برین را از بالا به پایین فرومی‌کشند،

حکیمان آموختند که بازگشت‌کنندگان در جایگاهی می‌ایستند که حتی صالحان کامل نیز نمی‌توانند در آن بایستند. صالحان کامل با شادی یک mitzvah و لذت بردن از ه' بندگی می‌کنند، و بدین‌سان لذت برین را از بالا به پایین فرومی‌کشند.

אבל הבעל תשובה ע"י התגברותו על הרע שבנפשו במסירת נפש היא בבחי' הסתלקות מלמטה למעלה כדרך הגבורות ורשפי אש⁸¹ כו'. ולכן נעשה לבוש לנשמתו ג"כ למעלה על בחי' ראש הנ"ל:

اما فردِ بازگشته (בעל تשובه، baal teshuvah)، با چیره‌شدن بر بدی درونِ روحش از راه فداکاری تا پای جان (مסירות نפש، mesirus nefesh)، در مرتبه صعود از پایین به بالاست؛ به شیوه قوای قید و سخت‌گیری (הגבורות، gevuros) و «شراره‌های آتش»، و الی آخر. از این‌رو، در بالا نیز پوششی برای روح او پدید می‌آید، بر مرتبه سرِ یادشده.

اما فردِ بازگشته با فداکاری تا پای جان بر بدی درونِ روحش چیره می‌شود؛ بندگی او صعودی از پایین به بالاست، همچون قوای سخت‌گیری و «شراره‌های آتش» که به سوی بالا زبانه می‌کشند. از این‌رو روح او در جایگاهی بالاتر نیز پوششی می‌یابد، برای «سر» آن.

بخش 5 • 241-26

کمال انسان

24 והנה זהו כל עבודתנו בקיום המצות⁸² בזמן הזה להמשיך לנפש שתתעלה בעילוי אחר עילוי לאור באור א"ס ב"ה ותהיה הנפש צרורה⁸³ כו'.

اکنون همه کارِ بندگی ما در به‌جا آوردن فرمان‌های توراتی (מצוות، mitzvot) در این زمان، فروفرستادن [نور] به نفس است تا از عروجی به عروجی دیگر برآید، به نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof) روشن شود – متبارک باد او – و نفس نیز «پیوندخورده» باشد و الی آخر.

در زمان ما، هدف کلی به‌جا آوردن میتس‌ووت، ارتقای نفس از مرتبه‌ای به مرتبه‌ای دیگر است تا با نور بی‌پایان بدرخشد و «در پیوند زندگی بسته» باشد. خدمت ما اکنون عمدتاً خود نفس را بهره‌مند می‌سازد.

אבל תכלית השלימות של ימות המשיח בקיום המצות ומעשה הקרבנות שיהיו הקרבנות כבשים ופרים וכז' ג"כ נכללים ומתעלים בעילוי אחר עילוי באור א"ס ב"ה.

اما کمالِ نهايي ايام مשיח (Moshiach)، در به جا آوردن میتس ووت و در عمل قربانی‌ها، این است که خود قربانی‌ها – بره‌ها و گاوها و مانند آن – نیز در نور بی‌پایان – متبارک باد او – گنجانده و از عروجی به عروجی دیگر بالا برده شوند.

اما در ايام مשיח، کمالِ میتس ووت و قربانی‌ها در این خواهد بود که خود حیوانات، یعنی بره‌ها و گاوهای قربانی، نیز در نور بی‌پایان گنجانده و بالا برده شوند. این کاری است که دعا نمی‌تواند انجام دهد.

אך בזמן הגלות אי אפשר לנפש האדם להעלותם ולקשרם במקורם מאחר שהיא מקושרת בעצמה למטה.

اما در دوران تبعید، نفس انسان نمی‌تواند آن‌ها را بالا ببرد و به سرچشمه‌شان پیوند دهد، زیرا خود نفس به پایین پیوند خورده است.

در تبعید، انسان نمی‌تواند حیوانات را بالا ببرد و به سرچشمه‌شان پیوند دهد، زیرا نفس خود او هنوز به پایین پیوند خورده است.

אבל לימות המשיח שיקויים ונגלה כבוד⁸⁴ ה' וראו כל בשר וגו'. שנשמות ישראל יהיו במעלה אז יהיה זמן קיום המעש' [המעשה] והעלאת ניצוצות שנפלו אפילו הבהמות.⁸⁵

اما در ايام مשיח، هنگامی که این سخن تحقق یابد: «و جلالِ ה' آشکار خواهد شد و همه بشر خواهند دید»، و مانند آن، زیرا ارواح اسرائیل در مرتبه‌ای بلند خواهند بود؛ آن‌گاه زمانِ انجامِ عمل و بالا بردنِ جرقه‌هایی خواهد بود که فرو افتاده‌اند، حتی در حیوانات.

در ايام مשיח، هنگامی که «جلالِ ה' آشکار خواهد شد و همه بشر خواهند دید»، ارواح اسرائیل در مرتبه‌ای بلند خواهند بود. آن‌گاه زمانِ حقیقیِ انجامِ عمل فرا می‌رسد؛ زمانی که حتی جرقه‌های قداسی که در حیوانات افتاده‌اند نیز بالا برده خواهند شد.

25 וכמו שהיה בתחלת בריאת העולם שקודם שנבר' [שנברא] אדם הראשון נא' [נאמר] ואדם אין לעבד⁸⁶ את האדמה וגו'.

چنین بود در آغاز آفرینش جهان: پیش از آنکه آدم نخستین (آدم הראשון) آفریده شود، گفته شده است: «و انسانی (آدم، adam) نبود تا زمین را کشت کند» و غیره.

همین الگو در آفرینش جهان نیز پدیدار شد. پیش از آنکه آدم آفریده شود، تورات می‌گوید: «انسانی نبود تا زمین را کشت کند»؛ جهان کسی را نداشت که در آن به خدمت بپردازد.

ואח"כ נעשה אדם ויניחיו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה. ⁸⁷ אלא שאח"כ ⁸⁸ ויגרש את האדם ^{89, 90} וגוי כלומר שלא הי' [היה] בבחי' אדם והוצרך לילך ולתקן נפשו.

پس از آن، انسان پدید آمد و «او را در باغ عدن نهاد تا آن را کار کند و از آن نگهداری کند». اما سپس «انسان را بیرون راند» و غیره؛ یعنی او در مرتبهٔ **آدم** نبود و ناگزیر شد برود و نفس خود را اصلاح کند.

آن‌گاه انسان پدید آمد و در عدن نهاده شد «تا آن را کار کند و از آن نگهداری کند»، اما پس از گناه بیرون رانده شد. این نشان می‌دهد که او هنوز حقیقتاً به مرتبهٔ «انسان» نرسیده بود و باید بیرون می‌رفت و نفس خود را اصلاح می‌کرد.

26 ושלמות בחי' אדם הוא בזמן המשיח שנאמר עליו הנה ישכיל עבדי ⁹¹ ירום ונשא וגבה מאד מא"ד הוא אותיות אד"ם. ⁹²

و کمالی مرتبهٔ آدم (**آدم**, adam; [انسان]) در روزگار **مשיח** (Moshiach) خواهد بود؛ دربارهٔ او گفته شده است: «اینک، بندهٔ من کامیاب خواهد شد؛ او سرافراز و برافراشته خواهد شد و بسیار بلندمرتبه خواهد بود.» «بسیار» (**مأد**, me'od; [بسیار]) از همان حروفِ آدم (**آدم**, adam; [انسان]) ساخته شده است: «بسیار» با حروفِ میم، الف و دالت، و «آدم» با حروفِ الف، دالت و میم.

مرتبهٔ کاملی آدم، یعنی «انسان»، فقط در روزگار **مשיח** (Moshiach) تحقق خواهد یافت؛ همان کسی که إشعیا درباره‌اش می‌گوید: «اینک، بندهٔ من کامیاب خواهد شد؛ او سرافراز و برافراشته خواهد شد و بسیار بلندمرتبه خواهد بود.» واژهٔ **مأد** (me'od)، به معنای «بسیار»، همان حروفِ آدم را دارد.

וכן ראשי תיבות אד"ם דו"ד משי"ח שבזמן ימות המשיח נשלם בחינת אדם ואזי הוא זמן היום לעשותם זמן קיום המצות בשלימות ⁹³ שיהיה הקרבת קרבנות כמצות רצונך. ^{94, 95}

همچنین، حروفِ آغازینِ آدم (**آدم**) نشان‌دهندهٔ آدم، داوود (دוד) و **مשיח** است. زیرا در روزگارِ ایامِ **مשיח**، مرتبهٔ آدم به کمال می‌رسد؛ آن‌گاه زمانی «امروز، روز انجام آن‌هاست» فرا می‌رسد: زمانی به‌جا آوردنِ **מצות** (mitzvos; [فرمان‌ها]) به‌طور کامل، هنگامی که قربانی‌ها «مطابق فرمانِ ارادهٔ تو» تقدیم خواهند شد.

حروفِ آدم همچنین سرآغازِ نام‌های آدم، داوود و **مשיח** است؛ این نشان می‌دهد آنچه با آدم آغاز شد، با **مשיח** به کمال می‌رسد. آن‌گاه زمانی حقیقی «امروز، روز انجام آن‌هاست» خواهد بود؛ زمانی که **מצوت** به‌طور کامل به‌جا آورده می‌شوند و قربانی‌ها «مطابق فرمانِ ارادهٔ تو» تقدیم می‌گردند.

משא"כ בזמן הגלות אין עשיית המצו' [המצות / המצוה] כרצונך ממש אלא לעילוי הנפש שיתקן בחי' אדם שלא יהיה ואדם אין לעבד.

اما در زمان تبعید، به‌جا‌آوردنِ **מצوت** واقعاً «مطابق ارادهٔ تو» نیست، بلکه برای تعالی نفس است تا مرتبهٔ آدم را اصلاح کند و دیگر وضعیتِ «و آدم نبود که کار کند» برقرار نباشد.

در مقابل، در زمان تبعید، **מצوت** هنوز واقعاً «مطابق ارادهٔ تو» به‌جا آورده نمی‌شوند. اثر آن‌ها در این زمان، تعالی نفس و اصلاح مرتبهٔ آدم است تا جهان دیگر در وضعیتِ «انسانی نبود که کار کند» نباشد.

أبل عيقر העבודה לעבודה ולשמרה הוא בימות המשיח דוקא.

اما خدمتِ اصلي «کار کردن در آن و پاسداری از آن» مشخصاً در ایام **مשיח** است.

خدمتِ اساسي «کار کردن در آن و پاسداری از آن» — یعنی به‌جا‌آوردنِ **מצوت** به‌طور کامل — مشخصاً به ایام **مשיח** تعلق دارد.

והתפלה שהיא בחי' נשיאת הנפש הוא כנגד הקרבנות אבל אינה בבחי' קרבנות ממש כי שם בחינת עליות כל העולמות בכלל ואפילו נפש הבהמה היורדת למטה לארץ.^{96, 97}

و نماز، که مرتبهٔ برکشیده‌شدنِ نفس است، با قربانی‌ها متناظر است؛ اما خودِ آن به‌راستی در مرتبهٔ قربانی‌ها نیست، زیرا در آن‌جا [در قربانی‌ها] مرتبهٔ عروجِ همهٔ عوالم به‌طور کلی وجود دارد، حتی عروجِ نفسِ حیوانی که به پایین، به زمین، فرود می‌آید.

نماز، یعنی برکشیده‌شدنِ نفس، برای متناظر بودن با قربانی‌ها برقرار شد؛ اما نماز خودِ قربانی واقعی نیست. قربانی، همهٔ عوالم را با هم به عروج می‌رساند، حتی نفسِ حیوانی را که به پایین، به زمین، فرود می‌آید. این پاسخ به پرسشی است که در آغاز **مأمר** مطرح شد.

بخش 6 • 271-30

کره، شهر و پسر

27 והנה על בחינת גפן ויין הנ"ל נאמר אסרי לגפן עירה⁹⁸ פי' שבימות המשיח שיושלם בחי' אדם אז יהיו

כלל ישראל מתעלים במעלה העליונה שיהיה בבחי' גפן ויין המשמח בשמחה של מצוה

اکنون دربارهٔ مرتبهٔ تاک و شرابی که پیش‌تر یاد شد، گفته شده است: «کره‌اش را به تاک می‌بندد». مقصود این است که در روزگارِ **مשיח** (Moshiach)، هنگامی که مرتبهٔ انسان (آدم، adam) به کمال برسد، تمام اسرائیل به والاترین مرتبه ارتقا خواهند یافت، به‌گونه‌ای که در مرتبهٔ تاک و «شرابی که شادی می‌بخشد» قرار گیرند، با شادیِ یک فرمان (מצוה، mitzvah)؛

آلتر ربه (آدمو"ר הזקן) اکنون تاک و شرابِ آن را بر این آیه تطبیق می‌کند. در روزگارِ **مשיח**، هنگامی که مرتبهٔ انسان به کمال برسد، تمام اسرائیل به مرتبهٔ تاک و «شرابی که شادی می‌بخشد» — یعنی شادیِ یک فرمان — ارتقا خواهند یافت.

וגם יהי [יהיה] **اوسري** **اوسر** **יו"ד שבחיו** **יו"ד היא בחיו** **חכ'** [חכמה] **עילאה הוא اوسر ומקשר לבחיו** **גפן**

همچنین «أسري» (اسري، osri؛ «بستن») نیز خواهد بود، [یعنی] «اوسر» (اوسر، oser؛ «می‌بندد») [و] حرف یود (יו"ד، yud)؛ زیرا مرتبه یود، که مرتبه حکمت برین (חכמה، Chochmah) است، به مرتبه تاک می‌بندد و پیوند می‌دهد.

او واژه osri، به معنای «بستن»، را چنین می‌خواند: oser («می‌بندد») و yud. یود، که نمایانگر حکمت برین است، آن چیزی است که قوم یهود را در شادی‌شان به تاک پیوند می‌دهد.

(וענין החכמה הוא בחיו בטול שצ"ל בהשמח' [בהשמחה] **עמ"ש** **ע"פ** **ולא נחם** **אלקי** **דרך** **ארץ** **פלשתים**⁹⁹

וע"פ **ביום** **השמע"צ** [השמיני עצרת].¹⁰⁰ **ועי"ז** **יהי** [יהיה] **בבחיו** **עירה**.

(موضوع حکمت، مرتبه خودنفي گری (بیטول، bittul) است که باید در شادی حضور داشته باشد؛ بنگرید به آنچه درباره آیه «و **אלקים** **آنان** را از راه سرزمین فلسطینیان هدایت نکرد» و درباره آیه «در روز هشتم، گردهمایی» توضیح داده شده است.) و از این راه در مرتبه «عیره» (عירה، iroh) خواهند بود [کرهاسپ او / شهر او].

در این توضیح داخل پراختز، آلتز ربه بیان می‌کند که حکمت به معنای خودنفي گری است و این حالت باید همراه شادی باشد؛ او به توضیح‌های خود درباره دو آیه دیگر ارجاع می‌دهد. از راه این پیوند، اسرائیل به مرتبه عیره می‌رسند که در ادامه شرح داده می‌شود.

כי **הנה** **עירה** **סובל** **ב'** **פירושים** **לشון** **עיר** **פרא** **אדם** **ובחיו** **עיר** **אלהים**.

زیرا «عیره» دو تفسیر را برمی‌تابد: معنای «عیر» (عیر، ayir؛ کرهاسب)، چنان‌که در عبارت «انسان، کره‌الغی وحشی زاده می‌شود» آمده است؛ و مرتبه «عیر» (عیر، ir؛ شهر)، یعنی «شهر **אלהים** (Elokim)».

واژه عیره می‌تواند یا به معنای «کرهاسپ او» باشد، یعنی عیر؛ چنان‌که در آیه ایوب آمده است: «انسان، کره‌الغی وحشی زاده می‌شود». یا به معنای «شهر او» باشد، یعنی عیر، چنان‌که در عبارت «شهر **אלהים**» آمده است. آلتز ربه توضیح می‌دهد که چگونه یکی به دیگری تبدیل می‌شود.

וביאור **הדבר** **כי** **עיר** **פרא** **אדם** **יולד**¹⁰¹ **کتיו** [کتیب]. **פי** **יולد** **היינו** **כשהמדוי** **אצלו** **כתולדתו** **וטבעו** **שלא**

נהפכו **אצלו** **לעמוד** **کنגד** **טבעו** **כי** **זהו** **עבודת** **האדם** **לעמוד** **נגד** **טבעו** **הקשה** **מפני** **אהבת** **ה'** **وיראתו**.

توضیح مطلب این است که نوشته شده: «انسان، کره‌الغی وحشی زاده می‌شود». «زاده می‌شود» یعنی صفات عاطفی او همان‌گونه‌اند که با تولد و برحسب طبیعتش بوده‌اند و در وجود او دگرگون نشده‌اند تا در برابر طبیعتش بایستند؛ زیرا خدمت انسان این است که از سر عشق به **ה'** و هیبت از او، در برابر طبیعت سخت خود بایستد.

در آیه ایوب آمده است: «انسان، کره‌الغی وحشی زاده می‌شود». «زاده می‌شود» کسی را توصیف می‌کند که صفات او هنوز همان‌گونه‌اند که هنگام تولد بوده‌اند و از طبیعتش پیروی می‌کنند؛ خدمت حقیقی **ה'** یعنی انسان از سر عشق و هیبت **ה'** در برابر طبیعت سخت خود بایستد.

משא"כ כשהטבע מסייע אין זו עבודה תמה ונקרא עיר פרא אדם

اما هنگامی که طبیعت یاری می‌کند، این خدمتِ تمام‌عیار نیست و او «انسان، کره‌الاغی وحشی» خوانده می‌شود.

وقتی طبیعت کسی اتفاقاً به او یاری می‌رساند، خدمتِ او کامل نیست و او همچنان «کره‌الاغی وحشی» است.

אבל כשהוא מקושר בבחי' גפן בחי' יין היוצא מן הגפן ע"י דריכה ומן הרגליות וכו' כנ"ל אזי נעשה בחי' עירה עיר ה' שהוא בחי' עיר אלהינו כמו שאמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] אימתי נקרא גדול כשהוא בעיר¹⁰² אלהינו¹⁰³ וגו'.

اما هنگامی که به مرتبهٔ تاک پیوند خورده باشد، به مرتبهٔ شرابی که از تاک با فشردن و از تاک‌های روی زمین و جز آن بیرون می‌آید، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، آنگاه به مرتبهٔ عیره، یعنی شهر **ה'**، بدل می‌شود؛ همان مرتبهٔ «شهر **אלהינו**»، چنان‌که حکمای ما، یادشان گرامی، گفتند: «چه هنگام بزرگ خوانده می‌شود؟ هنگامی که در شهر **אלהינו** باشد»، و جز این.

اما هنگامی که به تاک پیوند بخورد و به شرابی بدل شود که با فروتنی و دلی شکسته فشرده شده است، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد، در معنای دوم عیره – «شهر او» – قرار می‌گیرد: شهر **ה'**. حکما می‌آموزند که **ה'** هنگامی «بزرگ» خوانده می‌شود که در «شهر **אלהינו**» باشد؛ پس کسی که به آن شهر بدل می‌شود، جایی است که **ה'** در آن بزرگ خوانده می‌شود.

28 ולשורקה בני אתונו.¹⁰⁴ הנה שורקה היא זמורה רכה וילדה שענביה מועטים עדיין ומעט יין היוצא

ממנה נק' שורקה נקודת שור"ק

«و کرهٔ ماده‌الاغش به تاک برگزیدهٔ شورکه (שורקה, sorekah)». اکنون، شورکه شاخه‌ای نرم و جوان است که انگورهایش هنوز اندک‌اند و شرابِ اندکی از آن به دست می‌آید؛ آن را شورکه می‌نامند، [از] مصوتِ شوروک (שור"ק, shuruk).

آلتر ربه (אדמו"ר הזקן) به عبارتِ بعدی می‌پردازد: «کرهٔ ماده‌الاغش به تاک برگزیده». شورکه شاخه‌ای جوان و نرم است که انگورهای اندکی دارد و شرابِ کمی از آن به دست می‌آید؛ او نام آن را با مصوتِ شوروک مرتبط می‌سازد.

כי הנה גפן הוא בחינת סגו"ל וגם כל נקודת גפן הוא סגו"ל

زیرا تاک (גפן, gefen) در مرتبهٔ مصوتِ سیگول (סגו"ל, segol) است، و نیز همهٔ مصوت‌های واژهٔ gefen سیگول‌اند.

تاک بالغ، gefen، با مصوتِ سیگول – سه نقطه در آرایشی مثلثی – متناظر است، زیرا هر دو مصوتِ واژهٔ gefen سیگول‌اند.

וכדכתי' [וכדכתיב] גפן ממצרים תסיע¹⁰⁵ וגוי' כסו הרים צלה¹⁰⁶ פי' צלה בחי' צל כמ"ש ה' צלך^{107, 108} דהיינו ישת חשך סתרו¹⁰⁹ והוא העולה למעלה ומכסה על בחי' הרים שהם האבות.

چنانکه نوشته شده است: «تاکي را از مصر منتقل کردی» و الی آخر، «کوهها با سایه آن پوشیده شدند». توضیح: «سایه آن» مرتبه سایه است، چنانکه نوشته شده: «ה' سایه توسست»؛ یعنی: «او تاریکی را نهانگاه خویش ساخت»؛ و این همان چیزی است که به بالا برمی آید و بر مرتبه «کوهها» - که همان پدران اند - می پوشاند.

آلتر ربه مزموری را درباره تاکي که از مصر آورده شد نقل می کند؛ ادامه آن چنین است: «کوهها با سایه آن پوشیده شدند». «سایه» تاک مرتبه «ה' سایه توسست» است؛ یعنی: «او تاریکی را نهانگاه خویش ساخت»: مرتبه ای پوشیده از الوهیت که از «کوهها»، یعنی پدران، بالاتر می رود و آنها را می پوشاند.

29 והנה האבות הם שלשה בחינת סגו"ל. וזהו בחי' גפן. אבל שורקה הוא בחי' נקודת השורק והשור"ק יש בו ג"כ ג' נקודות¹¹⁰ שבסגו"ל אלא שהם זה למטה מזה.

اینک، پدران سه گانه، در مرتبه / جنبه (בחינה، bechinah) واکه سِگول (סגו"ל، segol) هستند؛ و این، مرتبه تاک (גפן، gefen) است. اما تاک برگزیده (שורקה، sorekah)، مرتبه واکه شوروک (שורק، shuruk) است؛ و شوروک نیز سه نقطه سِگول را دارد، با این تفاوت که آنها یکی زیر دیگری قرار گرفته اند.

سه پدر، با سِگول، یعنی واکه ای با سه نقطه، و از این رو با تاک، گِفن، متناظرند؛ واکه های واژه گِفن نیز سِگول است. تاک برگزیده با شوروک متناظر است؛ شوروک نیز سه نقطه دارد، اما این نقطه ها یکی زیر دیگری قرار گرفته اند.

כך הנה שכשהאדם הוא בבחי' התקרבות והתלהבות בכח ג' נקודות ממטה למעלה ומלמעלה למטה והממוצע וכו' וכמ"ש במ"א אזי נקרא בחי' סגו"ל.

پس چنین است که وقتی انسان در مرتبه نزدیک شدن و شور و شوق آتشین قرار دارد، به نیروی سه نقطه - از پایین به بالا، از بالا به پایین، و نقطه میانی و جز اینها، چنانکه در جای دیگری توضیح داده شده است - آنگاه مرتبه سِگول نامیده می شود.

انسانی که به ה' نزدیک است و از شور و شوق می سوزد، مانند سِگول است. او نیز، مانند پدران، با هر سه حرکت خدمت می کند: از پایین به بالا، از بالا به پایین، و راه میانه میان آن دو.

אבל כשהוא בבחינת ריחוק מקום אלא שהוא¹¹¹ בבחי' הודאה כלומר שיודע שהוא רחוק¹¹² מה' ונעשה כפוף ומודה ואין ערב לבו לגשת¹¹³ מפני ביטולו נקרא בחינת שור"ק

اما وقتی در مرتبه دوری است، با این تفاوت که در مرتبه اذعان قرار دارد، یعنی می داند از ה' دور است، سر فرود می آورد و اذعان می کند، و دلش از خودنفی گری (ביטול، bittul) جرئت نزدیک شدن نمی یابد؛ او مرتبه شوروک نامیده می شود.

انسانی که احساس می کند از ה' دور است، اما به این امر اذعان دارد، با فروتنی سر فرود می آورد و به سبب خودنفی گری اش جرئت نزدیک شدن نمی کند؛ چنین کسی شوروک نامیده می شود.

ושלש נקודות זו למטה מזו. כלומר שמשפיל עצמו מטה מטה להיות רחוק בעיניו להגיע לזה באומר
מי אנכי וכו' וע"י זה נעשה מבחי' אתונו בחי' בני בחי' בן וכמ"ש בנים אתם¹¹⁴ וגוי' להיות כמו ברא
כרעא דאבוה.¹¹⁵

[این مرتبه] سه نقطه دارد که یکی زیر دیگری است؛ یعنی او خود را پیوسته پایین‌تر می‌آورد، تا جایی که از نظر خودش،
رسیدن به این مرتبه از او دور می‌نماید و می‌گوید: «من که هستم؟» و جز این. و از این راه، مرتبه «ماده‌الغ او» به مرتبه
«پسر...» تبدیل می‌شود، یعنی به مرتبه پسر؛ چنان‌که نوشته شده است: «شما فرزندانید»، و جز این؛ تا مانند «پسر، پای پدر
خویش است» باشد.

سه نقطه شوروک که یکی زیر دیگری است، نمایانگر انسانی است که خود را پیوسته پایین‌تر می‌آورد و احساس می‌کند نزدیکی به ה' بسی
فراتر از دسترس اوست و می‌پرسد: «من که هستم؟» درست از همین راه، «ماده‌الغ او» به «پسر...» تبدیل می‌شود: او به مرتبه «شما
فرزندانِ ה' هستید» می‌رسد، مانند «پسر، پای پدر خویش است».

30 והנה התהפכות בחינות אלו נעשו ע"י כבס ביין¹¹⁶ וגוי' כבס לשון עבר

اکنون، دگرگونی این مراتب به واسطه «او در شراب شست» و مانند آن پدید می‌آید. واژه «شست» (כבס, kibbes) در زمان
گذشته است.

دگرگونی «کره‌الغ» به «شهر» و «الغ ماده» به «پسر» از راه «او در شراب شست» صورت می‌گیرد. واژه کبס («شست») در زمان
گذشته است: کمال ایام משיח (Moshiach) وابسته به شست‌وشویی است که پیش‌تر انجام شده است.

שתכלית השלימות של ימות המשיח ושל ימות בחינת אדם להיות בחי' עירה ובחי' בן הוא ע"י שכבר
כבס ביין הגלות שע"י עבודתנו בזמן הגלות לעורר את האהבה ושמחה של מצוה אתהפכא חשוכא
לנהורא והוא תכלית של ימות המשיח כנ"ל:

زیرا کمالِ نهاییِ ایامِ مשיח و کمالِ مرتبهٔ انسان (آدم, adam)، یعنی مرتبهٔ کره‌الغ (عירה, iroh) و مرتبهٔ پسر، از آنجا حاصل
می‌شود که او پیش‌تر در شرابِ تبعید شسته است: از راهِ خدمتِ ما در دورانِ تبعید، با برانگیختنِ عشق و شادیِ یک فرمان
(מצוה, mitzvah)، تاریکی به نور بدل می‌شود؛ و این غایتِ نهاییِ ایامِ مשיח است، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد.

این شست‌وشو اکنون، در دورانِ تبعید، انجام می‌شود: خدمتِ ما با برانگیختنِ عشق به ה' و شادیِ מצוה تاریکی را به نور بدل می‌کند. این
همان غایتی است که در ایامِ مשיח تحقق می‌یابد، چنان‌که در سراسر این گفتارِ حسیدی (מאמר, maamar) شرح داده شده است.

در کار بندگی

این مأمَر تلخی و شادی را با هم، و به ترتیبِ درست، می‌طلبید. نخست، شخص با فروتنی («بگذار جانم در برابرِ همگان چون خاک باشد») و دلی شکسته، صادقانه دربارهٔ اندیشه‌ها، گفتارها و کردارهایی که برای **ه'** نبوده‌اند حساب‌رسی می‌کند. سپس می‌اندیشد که هر میتصوا ارادهٔ خود **ه'** است و نور بی‌پایان او را فرومی‌آورد؛ ازاین‌رو در **ه'** شاد و خرسند می‌شود. هرچه اشتیاق ژرف‌تر باشد، شادی بزرگ‌تر است؛ و اندوه، که به تن تعلق دارد، نباید با شادی نفس درآمیزد. میتصووتی که به این شیوه انجام شوند، اکنون، در تبعید، جامه‌های نفس را می‌شویند و آن را برای کمالِ روزگارِ **مשיח** آماده می‌کنند.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا مأمَر تأکید می‌کند که روزگارِ **مשיח** زمانِ «انجام‌دادن» است، نه زمانِ پاداش؟
2. اگر دعا نفیس خودِ شخص را بالا می‌برد، چرا قربانی‌های حیوانی «مطابقِ فرمانِ ارادهٔ تو» خوانده می‌شوند؟
3. چگونه می‌توان گفت اسرائیل نامِ **ه'** را «تقدیس می‌کنند»، درحالی‌که او در ذاتِ خود مقدس است؟
4. چرا تلخی «شرابِ سرخ» باید پیش از شادی «شرابِ سفید» بیاید، و چگونه می‌توان مانع شد که به اندوه بدل شود؟
5. خدمت به **ه'** به صورتِ سگول چه تفاوتی با خدمت به صورتِ شوروک دارد، و چرا شوروکِ فروتنانه شخص را «پسر» می‌سازد؟

יادאשטהא

בנד 1

1 אסרי לגפן עירה

יادאשט בא ארגאע דאדן خوانדע בה יאדאשטהא מניע ריבה (הרבי) که پیش‌تر در چاپ Kehot آمده‌اند, آغاز می‌شود.

יادאשט קהוט

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. אוד"ת כרך ה תתרז, א. המאמר עם הגהות בכרך ו תתשכח, ב. תשל"ו, ב. ובכרך ז תתתסח, ב. פלח הרמון בראשית קכה, א. המאמר הוא משנת תקס"ד. ראה ברשימת המאמרים שם ע' שמה הערה 21. בענין המבואר בהמאמר מעלת מדר' הצדיקים ומעלת עבודת הבע"ת ואהבה רבה ואהבה בתענוגים — ראה בקונטרס העבודה בסופו מכתב מ' שבט תרצ"א, מכ"ק אדמו"ר מהור"צ צוקללה"ה. בלקו"ת בלק עד, א. נצבים נ, א. שה"ש יז, ב. כ, ד, לו, ג. מציין לד"ה זה.

2 אסרי לגפן עירה

יעקוב (יעקב), هنگامی که پیش از مرگش به پسرش יהודה (יהודה) برکت می‌داد, سرزمینی را به تصویر می‌کشد که آن‌قدر از تاک‌ها پرپار است که کسی الاغش را به تاکی مرغوب می‌بندد و جامه‌اش را با شراب می‌شوید: «کره‌اش را به تاک می‌بندد... جامه‌اش را در شراب شست و ردایش را در خون انگورها.» این **מאמר** (maamar) این عبارت را وصف روزهای **משיח** (Moshiach) می‌داند و آن را عبارت‌به‌عبارت توضیح می‌دهد.

Genesis 49:11 בראשית מ"ט:יא

אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתנו כבס ביין לבשו ויבדס ענבים סותה:

Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his vesture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادאשט קהוט

בראשית מט, יא.

3 מקרא זה נאמר לימות המשיח

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יادאשט קהוט

ראה תרגום אונקלוס ורש"י ע"פ עד כי יבא שילה.

4 עד כי יבא שילה

ראשי (רש"י) توضیح می‌دهد که «تا שילו بیاید» به پادشاه **משיח** اشاره دارد که پادشاهی از آن اوست, و یادآور می‌شود که اונکلوس (אונקלוס) نیز آن را به همین معنا ترجمه می‌کند. יאדאשט קהוט در اینجا به این مطلب استناد می‌کند تا خوانش آیه به‌عنوان آیه‌ای دربارهٔ روزهای **משיח** را تأیید کند.

Rashi on Genesis 49:10–12 רש"י על בראשית מ"ט:י-י"ב

לא יסור שבט מיהודה. מְדוֹד וְאֵילָה, אֱלוֹ רֹאשֵׁי גְלוֹיֹת שְׁבָבֶל, שְׂרֹדִים אֶת הָעָם בְּשֵׁבֶט שְׁמֹנִים עַל פִּי הַמַּלְכוּת (בראשית רבה): ומחקק מבין רגליו. התלמידים, אלו נשיאי ארץ ישראל: עד כי יבא שילה. מלך המשיח שהמלוכה שלו, וכן תרגמו אונקלוס. ומדרש אגדה שילו — שי לו, שנאמר, יבילו שי למורא (תהילים ע"ו): ולו יקהת עמים. אספת העמים, שהיה"ד עקר היא בסוד, כמו יפעלך (יחזקאל כ"ח), ופעמים שנופלת ממנו, וכמה אתיות משמשות בלשון זה, והם נקראים עקר ... לא יסור שבט מיהודה THE SCEPTRE SHALL NOT DEPART FROM JUDAH — Even after the house of David ceases to

reign. For this refers to the Chiefs of the Exile in Babylon having been ap- (שבט) who ruled over the people with the rod .pointed by the government (Sanhedrin 5a; Horayot 11b) ומחקק מבין רגליו AND THE LAWGIVER FROM BETWEEN HIS FEET — This refers to the scholars of the Torah: the Princes of the Land of Israel (as Hillel and his descendants ... who were Heads of Schools only and had

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

5 עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים

آیه پیشین در بרכת یعقوب به יהודה چنین است: «عصای سلطنت از יהודה دور نخواهد شد... تا شیلو (שילה) بیاید, و قوما نزد او گرد آیند.» روشن است که پادشاهی در יהודה باقی خواهد ماند; و چون شیلو همان **משיח** است, آلت ריבה (אדמו"ר הזקן) آیه بعدی را ناظر به روزهای **משיח** می‌داند.

Genesis 49:10 בראשית מ"ט:י

לא־יִסּוּר שֵׁבֶט מִיְהוּדָה וּמַחְקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי־יָבֹא שִׁילָה וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים:

The sceptre shall not depart from Judah, Nor the ruler's staff from between his feet, As long as men come to Shiloh; And unto him shall the obedience of the peoples be

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בנד 2

6 אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד בלבד

شمائل (שמואל) می‌گوید: «میان این دنیا و روزهای **משיח** (Moshiach) هیچ تفاوتی نیست, جز سلطهٔ پادشاهی‌ها.» آلت ריבה از این گفته استفاده می‌کند تا نشان دهد روزهای **משיח** هنوز بخشی از نظم این دنیاست.

Berakhot 34b:20–21 ברכות ל"ד ב:כ-כ"א

ופליגא דשמואל, דאמר שמואל: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד. שנאמר: "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ". ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה, אבל צדיקים גמורים "עין לא ראתה אלקים זולתך".

This is at variance with the opinion of Samuel who said : There is no difference between this world and the days of the Messiah, except the servitude of the heathen kingdoms alone ; as it is said, "For the poor shall never cease out of the land" (Deut. xv. 11). R. Hiyya b. Abba also said in the name of R. Johanan : Every prophet only prophesied for the penitent ; but as for the perfectly righteous, "No eye hath seen what ... G-d, and nobody but Thee, will work

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Sanhedrin 91b:11–12 סנהדרין צ"א ב:י"א-י"ב

ולשמואל, דאמר: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד גלויות בלבד, לא קשיא: כאן במחנה צדיקים, כאן במחנה שכניה. רבא רמי: קתיב "אני אמת ואמתיה", וקתיב "מתחתי ואני ארפא". אמר

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִה שְׁאֵנִי מִמִּית – אֲנִי מַחֲיָה, וְהָדָר מִה שְׁמַחְצִתִּי – וְאֲנִי אֶרְפָּא.
William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
Zohar I, 139a זח"א קלט, א
יادداشت كهوت
ברכות לד, ב. סנהדרין צא, ב. זח"א קלט, א.

7 אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד בלבד

יادداشت كهوت
این قطعه از زohar (זהר) را در کنار تلمود, برای بیان همین آموزه, می‌آورد.

Zohar, Toldot 7:62–8:66 ספר הזהר, תולדות ז:ס"ב-ח:ס"ו

8 היום לעשותם

موشه به اسرائیل فرمان می‌دهد: «از فرمان ... که امروز به شما فرمان می‌دهم, برای به‌جا آوردن آنها پیروی کنید.» عبارت «امروز, برای به‌جا آوردن آنها» نامی می‌شود برای زمان به‌جا آوردن فرمان‌ها (מצוות, mitzvos).

Deuteronomy 7:11 דברים ז:י"א

וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֶנְכִּי מֵצִוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this day, to do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 היום לעשותם ולא לקבל שכר

ربی یهوشع بن لوی (ربی יהושע בן לוי) آیه را چنین می‌خواند: «امروز برای به‌جا آوردن آنهاست, نه فردا برای به‌جا آوردن آنها! امروز برای به‌جا آوردن آنهاست و فردا برای دریافت پاداششان.» آلتز ربه روزهای مשיח را درون آن «امروز» جای می‌دهد.

Eruvin 22a:5–6 עירובין כ"ב א:ה-ו'

וְהִינֵנו דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי: מֵאִי דְקִתְיָב "אֲשֶׁר אֶנְכִּי מֵצִוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם", "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — וְלֹא לְמַחֵר לַעֲשׂוֹתָם, "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — לְמַחֵר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. אָמַר רַבִּי חֲנִי, וְאֵיתִימָא רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: מֵאִי דְקִתְיָב "אֶרְךְ אִפְסִים"? "אֶרְךְ אִפְ" מִבְּעֵי לְקָה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

3 بند

10 ועיקר היום לעשותם ותכלית השלימות של המעשה יהי בימות המשיח

רִבֵּה (הרבי) در آنجا این عبارت را نقل می‌کند و به maamar Vechacha 5637 Toras Shmuel, و نیز به Rambam در پایان Laws of Repentance, فصل 9, و پایان Laws of Kings ارجاع می‌دهد; Rambam همان مضمون را تلویحاً می‌رساند. او می‌افزاید که Rambam از دیدگاه خاص خود پیروی می‌کند که تنها تفاوت میان این جهان و ایام مשיח, فرمان‌بری از پادشاهی‌هاست; دیدگاهی که با نظر حکیمان در Shabbos 151b ناسازگار است.

يادداشت كهوت

בקובץ ליובאוויטש שנה ב' הוברת ד' מציין על זה כ"ק אדמו"ר זי"ע בע' 58 בעהרה 8 "ראה ד"ה וכנה תרל"ז (תורת שמואל שער רביעי) פרק יז ואילך. וכן משמע גם ברמב"ם הל' תשובה סוף פ"ט וסוף הלכות מלכים, אבל הרמב"ם לשיטתו דאין בין עולם הזה לימות"מ אלא שיעבוד מלכיות בלבד דפליגא על מרז"ל דשבת (קנא, ב)."

11 לעבדה ולשמרה

«ו ה' Havayah) אלקים آدم را گرفت و او را در باغ عدن جای داد تا آن را به کار گیرد و از آن پاسداری کند.» آشکارا, آدم را آنجا نهادند تا باغ را کشت‌وکار کند و به آن رسیدگی کند; اما آد מו"ר ר הזקן, در پیروی از زohar, این آیه را به خدمت آدم در انجام מצוות (mitzvos, فرمان‌های الهی) تفسیر می‌کند.

Genesis 2:15 בראשית ב:ט"ו

וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם וַיְנַחֵהוּ בְּגֶן־עֵדֶן לְעֲבָדָהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

And the L-RD G-d took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

בראשית ב, טו.

12 לעבדה זו מ"ע, ולשמרה זו מל"ת

یکی از منابعی که یادداشت كهوت برای این برداشت می‌آورد که «آن را به کار گیرد» به فرمان‌های ایجابی و «از آن پاسداری کند» به نهی‌ها اشاره دارد.

Zohar I, 27a זח"א כז, א

Zohar III, 165b זח"ג קסה, ב

يادداشت كهوت

ראה תרגום יונתן עה"פ. זח"א כז, א. ת"ז סוף תי' נד. זח"ג קסה, ב. של"ה טז, א. ילקוט ראובני ואור החיים עה"פ.

13 לעבדה זו מצות עשה. ולשמרה זו מצות ל"ת

يادداشت كهوت, اور هاحاييم (اور החיים, Or HaChaim) را درباره این آیه در شمار منابع این برداشت می‌آورد.

Or HaChaim on Genesis 2:15 اور החיים על בראשית ב:ט"ו

14 ויגרש את האדם

«و او آدم را بیرون راند» از باغ عدن پس از گناه; و بدین‌سان, تحقیق کامل «آن را به کار گیرد و از آن پاسداری کند» پایان یافت.

Genesis 3:24 בראשית ג:כ"ד

וַיִּגְרֹשׁ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגִזְעוֹן אֶת־הַכְּרִבִּים וְאֵת לֶהֱט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

So He drove out the man; and He placed at the east of the garden of Eden the cherubim, and the flaming sword which turned every way, to keep the way to the tree of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

בראשית ג, כד.

15 שכמה מצוות התלוים בארץ דוקא

آن بخش, درباره اینکه چرا جاسوسان نمی‌خواستند به سرزمین وارد شوند, می‌گوید که تقریباً همه מצוות عملی به‌طور خاص به سرزمین اسرائیل وابسته‌اند, به‌ویژه احکام بزرها و قربانی‌های مقدس.

يادداشت كهوت

ראה רמב"ן ס"פ אחרי יח, כד. לקו"ת שלח לו, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה.

16 כמעט ארבע הידות

يادداشت در ارتباط با رقيم «تقریباً چهارینجم» از מצוות به آنجا ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

ראה מאמרי אדה"א קונטרסים ע' רסו הערה פ"ז.

4

17 דלכאורה התפלה במעלה העליונה יותר . . ולמה יהי הקרבנות

במעלה העליונה . . כמצות רצונך

יادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Or HaTorah.

יادداشت كهوت

באזה"ת שמות כרך ז ע' ב'תשפו מבאר "י"ל התירוץ שע"י הקרבנות יש שני הדברים היינו העלאת נפש הבהמה גשמיות לשרשה וגם נה"ב שבאדם מתעלה ג"כ ע"י לשרשה במרכבה", ע"ש.

5

18 ואהבת בכל נפשך

در شماع, מوشه (משה) به اسرائیل فرمان می‌دهد: «و ה' تو را با تمام دلت و تمام جانت دوست بدار.» در دعا, این آیه اوج نثار جان است.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לֵבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19

«و در روز شبات, دو بره»: قربانی افزوده شبات؛ اینجا آن را نمونه‌ای از قربانی‌ای می‌آورد که با نفس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) تقدیم می‌شود.

Numbers 28:9 במדבר כ"ח:ט'

וביום השבת שני־קבשים בני־שנה תמימים ושני עֲשָׂרִים סֵלַת מִנְחָה בלולה בשמן ונסכו:

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 וביום השבת שני כבשים

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יادداشت كهوت

פינחס כח, ט.

21 גפן ממצרים תסיע

آساف (אסף), که برای قوم او نزد ה' به تضرع می‌پردازد, چنین به یاد می‌آورد: «تاکي را از مصر منتقل کردی؛ ملت‌ها را بیرون راندی و آن را کاشتی.» تاک, اسرائیل است, و این گفتار حسیدی (מאמר, maamar) تشبیه خود درباره انگورها و شراب را بر همین تصویر بنا می‌کند.

Psalms 80:9 תהילים פ"ט'

גָּפֶן מִמִּצְרַיִם תִּסֵּיעַ תְּגַרְשׁ גּוֹיִם וְתַטְעֶנָּה:

Thou didst pluck up a vine out of Egypt; Thou didst drive out the nations, and didst plant it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

תהלים פ, ט.

22 שכנס"י נמשלו לגפן

ریش لاکیش (ریش לקיש) می‌گوید: «این قوم به تاکي تشبیه شده است»: شاخه‌هایش صاحبان خانه‌اند, خوشه‌هایش عالمان تورات, برگ‌هایش

| ناآموختگان, و پیچک‌هایش تهی‌مایگان اسرائیل‌اند.

Chullin 92a:11-12 חולין צ"ב א:י"א-י"ב

רבי ירמיה בר אבא אמר גפן אלו ישראל וכן הוא אומר (תהלים פ, ט) גפן ממצרים תסיע שלשה שריגים אלו שלשה רגלים שישאל עולין בהן בכל שנה ושנה והיא כפורחת עלתה נצה הגיע זמן של ישראל לפרות ולרבות וכן הוא אומר (שמות א, ז) ובני ישראל פרו וישרצו עלתה נצה הגיע זמן של ישראל ליגאל וכן הוא אומר (ישעיהו סג, ג) ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי הבשילו אשכולותיה ענבים הגיע זמנה של מצרים לשנות כוס התרעלה

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

Zohar I, 239b זח"א רלט, ב

יادداشت كهوت

חולין צב, א. זח"א רלט, ב.

6

23 לא היו מביאין מן הדליות אלא מן הרגליות

אור התורה (אור התורה) درباره این گفتار, مأخذ را می‌شناس (משנה) در پایان فصل 8 از Menachos می‌داند (می‌شناس) 6). در ترتیب تلمودی, این فصل 9 است, در صفحه 86b.

יادداشت كهوت

באזה"ת כאן ע' תתשכט מציין: "ספ"ח [מ"ו] דמנחות במשנה". ובגמ' מנחות (הוא פ"ט) פו, סע"ב במשנה.

24 לא היו מביאין מן הדליות אלא מן הרגליות

מישנא (משנה) حکم می‌کند که شراب نثار را نه از تاک‌های داربستی, بلکه از تاک‌های کوتاه می‌آورند. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از این حکم چنین نتیجه می‌گیرد که بهترین شراب از انگورهایی به دست می‌آید که به زمین نزدیک‌ترند.

Menachot 86b:12 מנחות פ"ב:י"ב

אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השולחים ולא ממה שנזרע ביניהן ואם הביא כשר אין מביאין הליסטיון ואם הביא כשר אין מביאין ישן דברי רבי וחכמים מכשירין אין מביאין לא מתוק ולא מעושן ולא מבושל ואם הביא פסול ואין מביאין מן הדליות אלא מן

הרגליות ומן הכרמים העבודין

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

7

25 נפשי כעפר לכל תהיה

مار, پسر راوینا (מר בר רבנא), دعایش را با این عبارت به پایان رساند: «אלקי, زبانم را از بدی نگه دار... و جانم را در برابر همگان چون خاک قرار ده.» آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) این عبارت را فروتنی‌ای می‌داند که با تاک‌های کوتاه تناسب دارد.

Berachot 17a:4 ברכות י"ז א:ד'

מִר בְּרִיָּה דְרַבִּינָא כִּי הָוָה מְסִיִּים צְלוֹתֶיהָ אֲמַר הָכִי: "אֱלֹקִי, נְצוֹר לְשׁוֹנִי מִרַע וּשְׁפֹתוֹתִי מִדְּבַר מְרָמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תְדוּם, וְנַפְשִׁי כְעָפָר לְכָל תִּהְיֶה. פֶּתַח לְבִי בְתוֹרַתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְתַצִּילֵנִי מִקְּנַע רַע, מִצָּר הָרַע, וּמֵאֲשֶׁה רָעָה, וּמִכָּל רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבָא בְעוֹלָם. וְכָל הַחוֹשְׁבִּים עָלַי רָעָה מִתְּרָה הֵפֵר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבוֹתָם. יְהִי לְרַצּוֹן אֲמָרִי כִּי וְהִגִּיוֹן לְבִי לִפְנֵיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

30 נכנס יין יצא סוד

همين گفته، «شراب وارد می‌شود و راز بیرون می‌آید»، در موضع دیگری از تلمود (تلمود) نیز آمده است.

Sanhedrin 38a:3-4 סנהדרין ל"ח א:ג-ד'

אמר להם: בניי, קוצים אתם משילין לי בעיניי? אמר לו רבי חייא: רבי, אל ירע בעיניך. "ויו" ניתן בשבעים אותיות, ו"סוד" ניתן בשבעים אותיות. נכנס יין – יצא סוד. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא, ואמרי לה אמר רב חסדא: דרש מרי בר מר, מאי דתיב: "וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלקינו"? משום דצדיק ה' – "וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו"? אין, צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהקדים גלות צדקהו ועוד גלות וכן...
William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

بند 9

31 וינוחו בו ישראל

این یادداشت به یادداشتی از ربه (هرבי) در اور هتوره (اور التורה) بر شמות اشاره دارد. اور هتوره بر تצוה عبارت بند ۱۵ را دارد: «در آن و به واسطه آنان، مرتبه ... به قدوسیّت خود نور بی‌پایان (اور אין سוף, Or Ein Sof) ارتقا می‌یابد؛ در آنجا واژه «روغن» (شמן, shemen) آمده است، درحالی‌که این مآمار (مآمار, maamar) «نام او» (شمو, shemo) دارد.

یادداشت كهوت

ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' לא. באוה"ת תצוה כרך ח ע' ג"סח: "שבהם וע"י נתעלה בחי' שמן בקדושת אור א"ס עצמו".

32 וינוחו בו ישראל מקדשי שמך

اور هتوره بر پاراشای כי תבוא حاشیه‌ای توضیحی (הגהה, hagahah) بر این عبارت دارد، درباره اسرائیل که «نام تو را تقدیس می‌کنند».

یادداشت كهوت

באוה"ת פ' תבוא ע' תתשח י"ה הגה"ה לכאן.

33 כי קדוש אני וקדוشتי למעלה מקדושתכם

ה' به موسی (مשה) می‌گوید که به تمام اسرائیل بگوید: «مقدس باشید، زیرا من، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، اלקים شما، مقدس هستم». آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) از این آیه استفاده می‌کند تا نشان دهد که تقدیس ه' به هیچ‌کس وابسته نیست.

Leviticus 19:2 ויקרא י"ט ב'

דבר אל-כל-עדת בני-ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם:

Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the L-RD your G-d am holy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Vayikra Rabbah 24:9 ויקרא רבה כ"ד ט'

یادداشت كهوت

ויקרא י"ט, ב. ויק"ר כד, ט.

بند 10

34 כמ"ש עושה פלא

از سرود دریا، که موسی (مשה) و اسرائیل برای ه' سرودند: «کیست مانند تو... هیبت‌انگیز در ستایش‌ها، شگفتی‌آفرین (عושה פלא, oseh fele)». روشن است که ه' شگفتی‌ها پدید می‌آورد؛ آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) بر

Mar b. Kabina used to add at the conclusion of his prayer : O my G-d ! (Guard my tongue from evil and my lips from speaking guile ; and to such as curse me let my soul be dumb, yea, let my soul be unto all as the dust. Open my heart to Thy Torah, and let my soul pursue Thy commandments. And do Thou deliver me from mishap, from the evil impulse, and from an evil woman and all evil which breaks forth to come upon the world ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

26 לב נשבר ונדכה

آن بخش دل شکسته و کوفته را توضیح می‌دهد: شخص در اندیشه فرومی‌رود که خودبینی و زمختی او تا چه اندازه است، تا آنجا که خویشتن را درهم می‌شکند و جانش را همچون خاک فرومی‌نهد. سخنان داوود (دود)، «دلی شکسته و کوفته را، ای ه'، خوار نخواهی شمرد»، از این درهم‌شکستن سخن می‌گوید؛ درهم‌شکستنی که از کوشش اندیشه‌ورزی پدید می‌آید، نه از سرشت خود جان.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת ר"ה סב, א. אוה"ת חקת ע' תתל.

27 לב נשבר وנדכה

داوود (دود)، در سرود بازگشت خود، گفت: «دل شکسته و خردشده را، اלקים، خوار نخواهی شمرد.» در اینجا، «فشردن در چرخشت» است که عشق پنهان نفس را بیرون می‌فشارد.

Psalms 51:19 תהילים נ"א:י"ט

זבחי אלקים רוח נשברה לב-נשבר ונדכה אלקים לא תבזה:

The sacrifices of G-d are a broken spirit; a broken and a contrite heart, O G-d, Thou wilt not despise.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 נכנס יין יצא סוד

این یادداشت می‌گوید که منبع این گفته پیش‌تر در صفحه 44b از تורה اور (تורה اور)، در Parshas Vayigash، آمده است. آدمو"ر ژکن در آنجا این گفته را توضیح می‌دهد: «راز» همان عشق پنهان است و از راه اندیشه‌ورزی آشکار می‌شود؛ اندیشه‌ورزی‌ای که «شراب»، یعنی شراب تورات، نامیده شده است.

یادداشت كهوت

נסמן לעיל מד, ב.

29 נכנס יין יצא סוד

«شراب (יין, yayin) ارزش عددی هفتاد دارد و راز (سود, sod) نیز ارزش عددی هفتاد دارد: شراب وارد می‌شود و راز بیرون می‌آید.» آلتز ربه توضیح می‌دهد که چرا شراب آنچه را پنهان بوده آشکار می‌کند.

Eruvin 65a:19-20 עירובין ס"ה א:י"ט-כ'

אמר רבי חייא: כל המתנישב ביניו – יש בו דעת שבעים וקנים. "ויו" ניתן בשבעים אותיות, ו"סוד" ניתן בשבעים אותיות. נכנס יין – יצא סוד. אמר רבי תנין: לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שקר לרשעים, שנאמר: "תנו שקר לאובד וגו'".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

«انجام دادن» تأکید می‌کند: پدید آوردن شگفتی برای ה' همچون عملی ساده از سنخ ساختن است.

Exodus 15:11 שמות ט"ו:יא

מִי־כִמְכָּה בְּאֵלֶם ה' מִי כִמְכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ נוֹרָא תְהִלָּת עֲשֵׂה פֶלֶא:

Who is like unto Thee, O L-RD, among the mighty? Who is like unto Thee, glorious in holiness, Fearful in praises, doing wonders?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

שמות טו, יא.

35 והחכמה מאין תמצא

در گفتار ایوب (ایوب) دربارهٔ حکمت آمده است: «اما حکمت، از کجا (ماین, me'ayin) یافت می‌شود؟» در ظاهر، پرسشی است؛ اما آموزه‌های حسیدی (חסידות, Chassidus) «از کجا» را به معنای «از نیستی (این, ayin)» می‌خواند. اینجا نشان می‌دهد که حکمت (חכמה, Chochmah) نخستین گام آفرینش از نیستی است.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

והחִכְמָה מאִין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ایوب כח, יב.

بند 11

36 כי הודו של שמו על ארץ ושמים

در مزموری که همهٔ آفرینش را به ستایش ה' فرامی‌خواند: «نام ה' را بستانند، زیرا تنها نام اوست که بلندمرتبه است؛ شکوه او بر فراز زمین و آسمان است.» آلتز ربه از این آیه نشان می‌دهد که عوالم تنها با نام ה' نسبت دارند.

Psalms 148:13 תהילים קמ"ח:י"ג

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם ה' כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבְדוֹ הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:

Let them praise the name of the L-RD, For His name alone is exalted; His glory is above the earth and heaven.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 כי ביה ה' צור עולמים

تلمود می‌پرسد چرا آیه می‌گوید «با יה» و پاسخ می‌دهد: اینها دو جهانی هستند که قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) آفرید؛ یکی با حرف ה و دیگری با حرف י. معار بر این خوانش آیه بنا می‌شود.

Menachot 29b:7-8 מנחות כ"ט ב:ז-ח'

חטרי להו לגגיה דחי"ת כלומר חי הוא ברומو של עולם ותלו ליה לכרעיה דה"י כדבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מר' אמי מאי דכתיב (ישעיהו כו, ד) בטחו ביי' עדי עד כי ביה יי' צור עולמים אמר ליה כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא אמר ליה אנא הכי קא קשיא לי מאי שנא דכתיב ביה ולא כתיב יה

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

38 בי"ה ה' צור עולמים

در سرود اشعيا برای روز رهایی: «تا ابد به ה' توکل کنيد، زیرا در יה, ה', صخره‌ای جاودان (צור עולמים, tzur olamim) است.» تلمود آن را چنین

می‌خواند: «با יה, ה', عوالم را پدید آورد؛» و معار بر همین خوانش تکیه می‌کند.

Isaiah 26:4 ישעיהו כ"ו:ד'

בְּטַחוּ בַּה' יְעִזְרֵךְ כִּי בִקָּה ה' צוֹר עוֹלָמִים:

Trust ye in the L-RD for ever, For the L-RD is GOD, an everlasting Rock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע' כו, ד.

39 כולם בחכ' עשית

مزمورنویس از آفرینش به شگفت می‌آید: «چه بزرگانند کارهای تو، ای نام چهارحرفی (ה', Havayah)! همهٔ آنها را با حکمت ساختی.» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) بر واژهٔ «ساختی» تأکید می‌کند: حتی حکمت (חכמה, Chochmah) نیز از نظر ה' همچون کاری از جنس ساختن است.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מַה־רַּבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־שֶׁ בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קד, כד.

بند 12

40 עין לא رאתה אלקים זולתך

پیامبر، در حال دعا به درگاه ה' می‌گوید: «هیچ چشمی ندیده است، ای ה', جز تو، آنچه او برای کسی که چشم‌به‌راه اوست انجام خواهد داد.» تلمود (ברכות 34b) این آیه را بر جهان آینده تطبیق می‌دهد؛ در اینجا، آیه عوالم پنهان را توصیف می‌کند که هیچ موجود آفریده‌ای نمی‌تواند آن‌ها را ادراک کند.

Isaiah 64:3 ישעיהו ס"ד:ג'

וּמַעֲוֹלָם לֹא־שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ עֵינִי לֹא־רָאִיתָה אֱלֹקִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכְּלוֹ:

And whereof from of old men have not heard, nor perceived by the ear, neither hath the eye seen a G-d beside Thee, who worketh for him that waiteth for Him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע' סד, ג.

41 וביו"ד נברא העוה"ב . . ובה"א נברא עוה"ז

تلمود می‌آموزد که این دنیا با حرف «ה» (هه) و جهان آینده با حرف «י» (یود) آفریده شد. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) حرف יود را به عوالم پنهان و حرف هه را به عوالم آشکار مرتبط می‌سازد.

Menachot 29b:13-14 מנחות כ"ט ב:י"ג-י"ד

מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף

ודף יתקן שלש יגנו

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

یادداشت کھوت

מנחות כט, ב.

42 עושה פלא

«שגפתי אפרין» דר אינא תכרר שדה אסט تا يادآوری كند كه ה', «سرور شگفتی‌ها»، حتی فراتر از شگفتی‌ آفرینش است.

Exodus 15:11 שמות ט"ו:יא

מִי־כְמֹכָה בָּאֵלִים ה' מִי כְמֹכָה נָאֶדָר בְּקֹדֶשׁ נוֹרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פֶלֶא:

Who is like unto Thee, O L-RD, among the mighty? Who is like unto Thee, glorious in holiness, Fearful in praises, doing wonders?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 ישראל הם מקדשי שמך

אין יאדאשט בראי بیان אין אידה كه اسرائيل همان کسانی‌اند كه «نامت را تقدیس می‌کنند»، به دو موضع در اور התורה (اور התורה) درباره Parshas Shemos (שמות) ارجاع می‌دهد.

יאדאשט كهوت

ראה אה"ת פ' שמות ע' ג. לא.

44 באתעדלי"ת תלוי אתדלי"ע

علاوه بر مواضع זהר (זהר), يادداشت برای اصل وابستگی برانگیختگی از بالا به برانگیختگی از پایین, به این گفتار حسیدی (ماמר, maamar) و منابعی كه در آن فهرست شده‌اند ارجاع می‌دهد.

יאدאשט كهوت

ראה זהר לך פח, א. ויצא קסד, א. ויחי רלה, א. רמד, א. מאמר אדה"א דברים ח"א ע' קצח. ו"ש.

45 באתעדלי"ת תלוי אתעדלי"ע

بخش دیگری از זוهر كه يادداشت Kehot برای همین اصل ذكر می‌كند.

Zohar, Vayechi 53:517-528 ספר הזהר, ויחי נ"ג:תקי"ז-תקכ"ח

46 באתעדלי"ת תלוי אתעדלי"ע

بخش دیگری از זוهر كه يادداشت Kehot برای همین اصل ذكر می‌كند.

Zohar, Vayechi 69:714-723 ספר הזהר, ויחי ס"ט:תשי"ד-תשכ"ג

47 הקב"ה מניח תפילין

تلمود می‌پرسد: «از كجا می‌دانیم كه قدوس متبارك (קב"ה) / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) תפילין (tefillin): جعبه‌های چرمی آیات تورات) می‌بندد؟» آلتֶר רֵבֶּה (אדמו"ר הזקן) آن را به معنای «لباس پوشیدن» خود ה' در عوالم می‌فهمد؛ امری كه به‌واسطه מצוות (mitzvos): فرمان‌های تورات) كه בני اسرائيل در پایین به‌جا می‌آورند, پدید می‌آید.

Berakhot 6a:17-18 ברכות ו' א:י"ז-י"ח

אָמַר רַבִּי אֲבִין בֶּר רַב אַדָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מַזִּין שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנִיחַ תְּפִלִּין שְׁנָאֹמַר: "נִשְׁבַּע ה' בְּיָמִינוּ וּבְקִרְוֵעַ עֲזוֹ". "בְּיָמִינוּ" — זו תוֹרָה, שְׁנָאֹמַר: "מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ", "וּבְקִרְוֵעַ עֲזוֹ" — אֱלֹהֵי תְּפִלִּין, שְׁנָאֹמַר: "ה' עוֹלָם עָלֵינוּ יִתֵּן".

Rab Abin b. Rab Adda said in the name of R. Isaac : Whence is it that the Holy One, blessed be He, lays Tefillin ? As it is said, "The L-rd hath sworn by His right hand, and by the arm of His strength" (Is. Ixii. 8). "By His right hand" means Torah ; as it is said, "At His right hand was a fiery law unto them" (Deut. xxxiii. 2); "by the arm of His strength" means ... Tefillin, as it is said, "The L-rd will give strength unto

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

יאדאשט كهوت

ברכות ו, א. וראה לעיל לד, ד.

48 שמאין תמצא

אין عبارت را چنین بخوانید: «حکمت از هیچ (אין, ayin) یافت می‌شود»: حکمت (חכמה, Chochmah) نخستین شگفتی آفرینش است, و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos), به‌مثابه ارادهٔ ה', از آن فراترند.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַתְּקִמָּה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יאدאשט كهوت

אבות ד, יז.

50 יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב

«یک ساعت بازگشت (תשובה, teshuvah) و اعمال نیک در این جهان, بهتر از تمام زندگی جهان آینده است.» آلتֶר רֵבֶּה (אדמו"ר הזקן) این را با تفاوت میان نام ה' و ذاتֹ או توضیح می‌دهد.

Pirkei Avot 4:17 משנה אבות ד:י"ז

הוּא הֵינָה אוֹמֵר, יִפֶּה שְׁעָה אַחַת בְּתִשְׁבּוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מְכַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְיִפֶּה שְׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרֵת רוּחַ בְּעוֹלָם הַבָּא, מְכַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַהוּא:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

51 והנה מן המצוות נעשה לבושים

اور התורה دربارهٔ כי תבוא به این بند و نیز به مقالة Torah Tzivah اشاره می‌کند؛ مقاله‌ای كه همراه با حواشی در اور התורה دربارهٔ Berachah چاپ شده است. در آن آمده است: «به مقالة Torah Tzivah بنگرید كه در לקוטי תורה چاپ نشده است. "جامهٔ شاهانه": به آنچه دربارهٔ "و او گذشت" توضیح داده شده بنگرید؛ اینکه او مانند پیش‌نماز خود را در جامه پیچید.»

יאدאשט كهوت

באוה"ת פ' תבוא ע' תתשח מציין לכאן. ולד"ה תורה צוה (שנדפס בסה"מ תקס"ו ע' שסז ועם הגהות באוה"ת ברכה ע' א'תנתו). "עין בד"ה תורה צוה שלא נדפס בלקו"ת, לבוש מלכות עמ"ש ע"פ ויעבור שנתעטף כש"ץ".

52 כמ"ש בזוהר

آن مقاله عبارت «و ابراهيم سالخورده شد و به روزها درآمد» را همراه با این گفته توضیح می‌دهد: «یک ساعت بازگشت (תשובה, teshuvah) و اعمال نیک در این جهان از تمام زندگی جهان آینده بهتر است.» همان زوهار را نقل می‌کند: وای بر کسی كه از روزهای بالا بکاهد؛ زیرا هنگامی كه قرار

است در آن روزها جامه بپوشد، روزی که آن را معیوب کرده از جامه‌اش کم است.
یادداشت کھوت
ח"א רכד, א. ראה לעיל טז, א ובמ"מ לשם.

53 ואברהם זקן בא בימים

پیش از آن‌که ابراهیم (آברהם) خدمتکارش را بفرستد تا برای اسحاق (יצחק) همسری بیابد، تورات می‌گوید: «و ابراهیم سالخورده بود، به روزها درآمده بود.» روشن است که سال‌های عمرش بسیار بود؛ اما زوهار (זהר) عبارت «به روزها درآمده بود» را چنین می‌خواند که ابراهیم روزهای زندگی‌اش را چون جامه‌ها همراه داشت.

Genesis 24:1 בראשית כ"ד:א

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את־אברהם בכל:

And Abraham was old, well stricken in age; and the L-RD had blessed Abraham in all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

54 באניון יומיו עילאין דאניון לבושין

قطعه‌ای از زوهار که یادداشت کھوت برای عبارت «روزهای برین که جامه‌اند» دربارهٔ نفس نقل می‌کند.

Zohar, Vayechi 32:294–303 ספר הזהר, ויחי ל"ב:רצ"ד-ש"ג

55 נפשו צרורה בצרור החיים

אור התורה توضیح می‌دهد که «در پیوند حیات» به معنای «در سرزمین‌های حیات» است: سرزمین برین، فهم (בינה, Binah). جایی که حیاتی که از עתיק קדישא (Atik Kadisha) فرود آورده شده می‌درخشد؛ این همان حیات صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנופין, Z'eir Anpin), یعنی «حیات جاودان»، است. همچنین به توضیح «و جامه‌های مقدس بساز» اشاره می‌کند.

یادداشت کھوت

באוה"ת פ' תבא שם "בצרור החיים בארצות החיים ארץ עילאה בינה ששם מאיר החיים מע"ק שהם חיי ז"א חיי עולם ועמ"ש ע"פ ועשית בגדי קודש".

56 צרורה בצרור החיים את ה'

ברکت آویگیل (אביגיל) به داوود (דוד): «جان سرورم در پیوند زندگی با ה' تو بسته خواهد بود.» در این‌جا، این عبارت از جانی سخن می‌گوید که در جامهٔ فرمان‌های الهی (מצוות, mitzvos) پوشیده است.

I Samuel 25:29 שמואל א כ"ה:כ"ט

וְיָקָם אָדָם לְדָקֵף וּלְבָקֵשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צָרוּרָה בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלָּע:

And though man be risen up to pursue thee, and to seek thy soul, yet the soul of my lord shall be bound in the bundle of life with the L-RD thy G-d; and the souls of thine enemies, them shall he sling out, as from the hollow of a sling

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

57 פושעי ישראל מלאים מצות

«حتی گناهکاران اسرائیل نیز مانند انار از מצוות آکنده‌اند.» آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) از این سخن استفاده می‌کند تا نشان دهد که מצוות به‌تنهایی، بدون شادی، قداست برین را فرود نمی‌آورند.

Eruvin 19a:9 עירובין י"ט א:ט

מה מוזב הנהב, שאין עליו אלא כעובי דינר זהב, עמד כמה שנים ולא שקטה בו האור. פושעי ישראל, שמליאין מצות קרמו, שפאמר: "קפלה קרמון רקתה", ואמר רבי שמעון בן לקיש: אל תיקרי "רקתה"

אֵלָא "רִיקְתִּיד", שְׁאִפִּילוּ רִיקְנִין שְׂבָךְ מְלִיאִין מִצְוֹת קְרָמוֹן — עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

עירובין יט, א. ראה ד"ה ומקנה רב תרס"ו.

58 ומ"מ אין ממשיכין כלום

یادداشت به این بندهای לקוטי تורה اشاره می‌کند که توضیح می‌دهند فرمان‌ها نوپ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) را فرود می‌آورند، به‌شرط آنکه همچون خدمت بندهای انجام شوند که یوغ پادشاه را می‌پذیرد؛ بدون این، حتی کسی که همهٔ فرمان‌ها را به‌جا می‌آورد نیز چیزی فرود نمی‌آورد.

یادداشت کھوت

ראה גם לקו"ת שלח לו, א. שה"ש יז, ב. באוה"ת תבוא ע' תתשה "כי המצות צ"ל עבדת בשמחה עבודת עבד עול מצות" ע"ש בארוכה.

59 תחת אשר לא עבדת

موسی (مשה) هشدار می‌دهد که لعنت‌های توبیخ درخواستی رسید، «از آن‌رو که با شادی و شادمانی دل، از فراوانی همه‌چیز، به ه' تو خدمت نکردی». این نشان می‌دهد که شادی برای خدمت מצוות اساسی است.

Deuteronomy 28:47 דברים כ"ח:מ"ז

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עֲבַדְתָּ אֶת־ה', אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִרַב כֹּל:

because thou didst not serve the L-RD thy G-d with joyfulness, and with gladness of heart, by reason of the abundance of all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

دברים כח, מז.

بند 18

60 וישב אל ה' וירחמהו

پیامبر ندا می‌دهد: «بگذار مرد شریر راه خود را وانهد... و به نام چهارحرفی (ה', Havayah) بازگردد، و او بر وی رحمت خواهد آورد.» آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) این آیه را بر کسی تطبیق می‌کند که در اعمال خود بازنگری کرده است.

Isaiah 55:7 ישעיהו נ"ה:ז

יָעֹזֵב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אֶן מַחְשַׁבְתּוֹ יִשָּׁב אֶל־ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יִרְכָּה לְסִלּוֹת:

Let the wicked forsake his way, And the man of iniquity his thoughts; And let him return unto the L-RD, and He will have compassion upon him, And to our G-d, for He will abundantly pardon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 זאת נחמתי בעניי

«این تسلا من در رنجم است، زیرا کلام تو به من حیات بخشیده است.» در اینجا، رنج همان تلخی‌ای است که از بدن برمی‌خیزد، و تسلا حیاتی است که روح از کلام ه' در فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) دریافت می‌کند.

Psalms 119:50 תהילים קי"ט:נ

זאת נחמתי בעניי כי אמרת חתני:

This is my comfort in my affliction, that Thy word hath quickened me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קיט, נ. בתורת חיים פ' ויחי רלז, ב: פ' בעניי ריבוי המרירות שמצד הגוף הנקי עוני כו' זאת נחמתי כי אמרת ה' במעשה המצות הוא חיות ומזון הנפש.

62 ואין לערב שמחת הנפש בעצבון הגוף

תניא דר אנא מيان فروتني دل و اندوه فرق می‌گذارد: اندوه از جانب قدوسیت نیست، و حتی نگرانی درباره گناهان شخص نیز جایگاهش هنگام اعتراف است، نه هنگام دعا و مطالعه تورات که به شادی نیاز دارند. برتری فروتني دل در شادی‌ای است که پس از آن می‌آید؛ از همین رو نباید شادی جان را با اندوه جسم درآمیخت.

Tanya, Likkutei Amarim 31:13
תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
ל"א:י"ג

ואף שהגוף עומד בשיקוצו ותיעובו, וכמו שקתוב בזהר דנקרא "משקא דחורא", כי מהותה ועצמותה של הנפש הבהמית לא נהפך לטוב ליכלל בקדושה, מכל מקום, תיקר נפשו בעיניו - לשמות בשמחתה יותר מהגוף הנבזה, שלא לערב ולכלל שמחת הנפש בעצבון הגוף.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

יادداشت كهوت

ראה תניא פל"א (מ, ב).

63 ونפשי כעפר לכל תהיה

از دعای مَر پسر رابینا, «و جانم در برابر همگان همچون خاک باشد», فروتنی‌ای که با تاک‌های کوتاه و افتاده تناسب دارد.

Berakhot 17a:4
برכות י"ז א:ד'

מר בריה דרבנא כי הנה מסנים גלותיה אמר הכי: "אלקי, נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר מרמה, ולמקללי נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח לבי בתורתך, ובמצותיך תרדוף נפשי. ותצילני מפגע רע, מיצר הרע, ומאשה רעה, ומכל רעות המתרגשות לבא בעולם. וכל החושבים עלי רעה מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבותם. יהי לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי".

Mar b. Kabina used to add at the conclusion of his prayer : O my G-d ! (Guard my tongue from evil and my lips from speaking guile ; and to such as curse me let my soul be dumb, yea, let my soul be unto all as the dust. Open my heart to Thy Torah, and let my soul pursue Thy commandments. And do Thou deliver me from mishap, from the evil impulse, and from an evil woman and all evil which breaks forth to come ... upon the world

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

64 לב נשבר ונדכה

سخنان توبه‌آمیز داوود (دود). «دلی شکسته و خردشده»: پای‌فشاری در چرخشت که شراب جان را بیرون می‌آورد.

Psalms 51:19
תהילים נ"א:י"ט

זבחי אלקים רוח נשברה לבי-נשבר ונדכה אלקים לא תבזה:

The sacrifices of G-d are a broken spirit; a broken and a con-trite heart, O G-d, Thou wilt not despise

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 19

65 כבס ביין לבושו

«جامه خود را در شراب شست»: آلتز ربه (ادموی"ר הזקן) جامه را جامه روح می‌خواند که از فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) ساخته شده و با شراب شادی شسته و پاک می‌شود.

Genesis 49:11
בראשית מ"ט:יא

אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתנו כבס ביין לבשו ובדם-ענבים סותה: Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his ves-ture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 שו"ה עד"מ — כך הנה אפי' פושעי ישראל

مضمون این بخش, از «به‌مثابه تمثيل» تا «حتی گناهکاران اسرائیل», به‌طور کلی در اور التורה (اور التורה) درباره حنوکا نیز آمده است.

يادداشت كهوت

התוכן מובא באוה"ת חנוכה ע' שכב, א.

67 אפי' פושעי ישראל מלאים מצות

«حتی خطاکاران اسرائیل نیز چون انار از מצוות آکنده‌اند»; این عبارت بار دیگر نقل شده است تا نشان دهد چرا جامه‌های מצוות به شست‌وشو نیاز دارند.

Eruvin 19a:9
עירובין י"ט א:ט'

מה מוזב הנהב, שאין עליו אלא כעובי דינר זהב, עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור. פושעי ישראל, שמליאין מצות כרמון, שנאמר: "כפלת הרמון רקתך", ואמר רבי שמעון בן לקיש: אל תיקרי "רקתך" אלא "ריקתך", שאפילו ריקנין שבך מליאין מצות כרמון — על אחת כמה וכמה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

بند 20

68 דם ענבים

پایان آیه, «و جامه‌اش در خون انگورها», که آلتز ربه آن را شراب سرخ کشاکش بازگشت می‌خواند.

Genesis 49:11
בראשית מ"ט:יא

אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתנו כבס ביין לבשו ובדם-ענבים סותה: Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his ves-ture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69 שהוא ענין התגברות הנפש לאהפכא חשוכא לנהורא

این یادداشت برای شرح غلبه نفس که تاریکی را به نور تبدیل می‌کند, به اور هاتورا (اور التורה, Or HaTorah) بر واپس‌لخ ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

ראה אוה"ת וישלח כרך ה תתפא, א.

happas a superior type of vine. The entire verse is a praise of the quality of the land apportioned to the tribe of Yehudah ... which yields such bountiful harvests that the farmer

Presburg : A. Schmid, 1842 (Public Domain) • Eliyahu Munk, HaChut Hameshulash (CC-BY)

74 פי' סותו מלשון מסוה

هنگامي که موسی (مשה) سخن گفتن با قوم را به پایان رساند، «پوششی (مסوه، masveh) بر چهره خود نهاد.» آلتّر ربه (ادمو"ר הזקן) واژه «جامه» (סותו، suso) را از همین واژه می‌گیرد: پوششی برای سر و چهره.

Exodus 34:33 שמות ל"ד:ל"ג

يادداشت كهوت

שמות ל"ד, לג. כ"ה בראב"ע וחזקוני לבראשית מט, יא. וראה באוה"ת ויחי כך ה' תתרט, א שכ"פ באוה"ת. אבל רש"י, הרד"ק והקורקע' שהוא מלשון מין בגד ע"ש. ראה גם אוה"ת נ"ך כך א' ע' רפה.

75 סותו מלשון מסוה

يادداشت كهوت به نقل از ابن‌عزرا (ابن عזרא) نیز می‌گوید که او «جامه‌اش» (סותו) را با מסوה، یعنی پوششی، مرتبط می‌سازد.

Ibn Ezra on Genesis 49:11 ابن عזرا על בראשית מ"ט:יא

اسري. היו"ד נוסף כמו "היושב" (תהלים קכג א) "לסוסתי" (שה"ש א ט): עירה. כמו "על שלשים עירים" (שופ' יו"ד ד), ויו"ד בני אתונו נוסף, או יהיה פי', כי اسري ישרת עצמו ואחר: ולשורקה. כפול, כי היא כגפן, ועיר כאתון, ג"כ ובדם ענבים סותה, וי"א שהיא כמו כסותו והוא חסר כ"ף, והנכון בעיני שהוא מגזרת "מסוה" (שמות לד לג), והטעם שתרכבה תבואת כרמיו עד שיסור עירה לגפן, ולא יחוש אם יאכל ענבים, ותחת מים יכבס ביין לבושו, ודמהו לדם בעבור שיתאדם, וזה על דרך משל, כמו "יטפו הרים עסיס" (יואל ד, ...

Piotrkow, 1907-1911 (Public Domain)

76 סותו מלשון מסוה

يادداشت كهوت به نقل از حزقونی (חזקוני) نیز «جامه» (סותו) را با מסוה مرتبط می‌سازد.

Chizkuni, Genesis 49:11 חזקוני, בראשית מ"ט:יא

סותה מגזרת מסוה.

סותה, "a variant of the word: מסוה, "veil, or mask"

Chizkuni (Public Domain) • Chizkuni, translated and annotated by Eliyahu Munk (CC-BY)

77 שיש ב' בחינות לבושו

هر دو موضع در اور התורה به این بخش درباره دو گونه جامه روح اشاره دارند.

يادداشت كهوت

באוה"ת וישלח רמג, א. תצוה ע' א'תר מציין לכאן.

بند 23

78 הבישו אליו ונהרו

داوود (דוד): «به سوی او نگرissentند و نورانی شدند, و چهره‌هایشان شرمندة نخواهد شد.» آلتّر ربی (ادمو"ר הזקן) این دیدن را با جامه «سر و چهره» ی نفس پیوند می‌دهد.

Psalms 34:6 תהילים ל"ד:ו

הבישו אליו ונהרו ופניהם אליהם:

70 וישוב אל ה' וירחמהו

«به نام چهارحرفی (ה', Havayah) بازگردد و او بر او رحمت آورد»: بازگشتی که پس از تلخی می‌آید و در بند بعد بیشتر توضیح داده می‌شود.

Isaiah 55:7 ישעיהו נ"ה:ז

יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתי וישב אליה' וירחמהו ואליהינו כי ירחקה לקולח:

Let the wicked forsake his way, And the man of iniquity his thoughts; And let him return unto the L-RD, and He will have compassion upon him, And to our G-d, for He will abundantly pardon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 את פושעים נמנו

در اشعيا, ה' درباره بنده‌اش می‌گوید که او «با خطاکاران به شمار آمد». آلتّر ربه (ادمو"ר הזקן) این عبارت را درباره کسانی به کار می‌برد که فرمان‌های توراتی‌شان (מצוות, mitzvos) در جامه‌هایی چرک‌آلود پیچیده است: با همه فرمان‌های توراتی‌شان, در شمار خطاکاران به حساب می‌آیند.

Isaiah 53:12 ישעיהו נ"ג:יב

לכן אחלק-לו ברבים ואת-עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת-פושעים נמנה והוא חטא-רבים נשא ולפושעים יפגע:

Therefore will I divide him a portion among the great, And he shall divide the spoil with the mighty; Because he bared his soul unto death, And was numbered with the transgressors; Yet he bore the sin of many, And made intercession for the transgressors

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ע"פ ישע"י ג', יב.

بند 21

72 סותו

ראשי (רש"י) «جامه» (סותו) را به‌گونه‌ای دیگر, به معنای نوعی پوشاک, توضیح می‌دهد. يادداشت كهوت این دیدگاه دیگر را ثبت می‌کند.

Rashi on Genesis 49:11 רש"י על בראשית מ"ט:יא

73 סותו

רָדָק (רד"ק) نیز, مانند راشי, «جامه» (סותו) را به معنای نوعی پوشاک توضیح می‌دهد; چنان‌که يادداشت كهوت ثبت کرده است.

Radak on Genesis 49:11 רד"ק על בראשית מ"ט:יא

اسري, היו"ד נוספת כיו"ד שכני סנה (דברים ל"ג) והדומים, וכן בני אתונו היו"ד נוספת וכפל הענין במלות שונות. ואמר לשורקה בני אתונו, כי לשורקה הוא כמו לגפן, ובני אתונו, כמו עירה, ובזה ספר הכתוב שבח ארץ יהודה שתהיה טובה ודשינה עד שכל אחד מהם יאסר חמורו לגפן אחד שיאכל ממנו ואינו חושש, כל כך יהיה ענבים רבים בגפן. ויש מפרשים שישעון חמורו מגפן אחד, וכן מרוב היין אם ירצה יכבס בגדיו ביין, וכפל הענין במלות שונות. ואמר ובדם ענבים סותה, כי דם ענבים הוא היין וסותו הוא לבושו, וכל זה ...

اسري לגفن. The letter י in the word اسري is an addition, similar to the letter י in Deuteronomy 33,15 to the letter י in a similar construction. Also the letter is a dupli- addition. The entire expression per- means the same as שורקה cation, seeing that the word

They looked unto Him, and were radiant; And their faces shall never be abashed
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
יבדאשט קהות
תהלים לד, ו.

79 במקום שבע"ת עומדים

אין יבדאשט מי גוידע קעגן אים געטע פישט, דר שפחע 22c טורה אור (טורה אור), דר פאראשאי וואיטעסיע אומע בוד. דר אן גא אדמו"ר הזקן טושיח מי דעה קע באזגשטענדגאן דר גאיקהי מי איסטנד קע סאלחאן קאמל נמי טוואנד דר אן באיסטנד, זיכר טאריקי רא בע נור טידיל מי קנד; ו אין דרגוני, קנדע ו שדי אסחא (יצחק, Yitzchak), דעי אמן משיח (Moshiach) אסט.
יבדאשט קהות
נסמן לעיל כב, ג.

80 במקום שבע"ת עומדים

רבי אבא (רבי אבהו) מי גוידע: «דר גאיי קע באזגשטענדגאן (בעלי תשובה, baalei teshuvah) איסטאדענד, קאמלא פארסאפאן נמי איסטנד.» אלטר רבי אן רא בא דו געיט קדמט טושיח מי דעה.
Berakhot 34b:22-23 ברכות ל"ד ב:כ"ב-כ"ג
וקלינא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין — צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: "שלום שלום לרחוק ולקרוב". "לרחוק" ברישא, וקצר "לקרוב". ורבי יוחנן אמר לך: מאי "רחוק" — שקיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא. ומאי "קרוב" — שקיה קרוב לדבר עבירה, ונתרחק ממנו השתא.
This is at variance with the opinion of R. Abbahu who said : The place which the penitent occupy, the perfectly righteous are unable to occupy ; as it is said, "Peace, peace to him that is far off and to him that is near" — "to him that is far off [from G-d] first, and then "to him that is near." But R. Johanan can reply : What means "To him that is far off"? To him who was far off from transgression from the first ; and ... what

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

81 רשפי אש

«שראה פיש שררהי אש אש, שעהי אז ה.». שעהי קע בע בלא מי געה, סעוד באזגשטענדע (בעל תשובה, baal teshuvah) רא טעויר מי קנד.
Song of Songs 8:6 שיר השירים ח' ו'
שימיני כחותם על לבך כחותם על זרועך כחותם על לבך קשה כשאל קנא רשפיה רשפי אש שלקבתיה:
Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm; For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24

82 והנה זהו כל עבודתינו בקיום המצות

בשחי אז אין maamar, אז אין גא בע בעד, בא אפזודעהי דר אן גא נקל שעה אסט.
יבדאשט קהות
קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג כרך א ע' קפג עם איזה הוספות.

83 תהיה הנפש צרורה

דר אן גא, Rebbe Maharash ארגעי דר בארע נפיש «פיונדקורדע... בא ה'» בע (5626) maamar Im Bechukosai Teilechu מי אפזאיד.
יבדאשט קהות
בתרל"ג כרך א ע' קפג מוסיף כ"ק אדמו"ר מהר"ש "רע' מענין צרורה כו' את הוי' בד"ה אם בחוקתי תלכו (כ"ו)" — סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צה.

84 ונגלה כבוד ה'

פישגווי אשעי (ישעיהו) דר בארע טעלי: «ו גלא ה' אשכר קוואד שד, ו העה בשר בא הו קוואנד דייד.» אלטר רבי (אדמו"ר הזקן) אין איה רא בר רוזהי משיח (Moshiach) טעפיק מי קנד; זמאני קע חטי אפרידגאן גסמאני ניז רפעט קוואנד יאפט.
Isaiah 40:5 ישעיהו מ' ה'
ונגלה כבוד ה' וראו כל־בשר יחדו כי פי ה' דבר:
And the glory of the L-RD shall be revealed, and all flesh shall see it together; for the mouth of the L-RD hath spoken .it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבדאשט קהות

ישעיה' מ, ה.

85 והעלאת ניצוצות שנפלו אפילו הבהמות

חאשיהי דר אן גא טושיח מי דעה קע חיוואט דר אן הנגא נה אז רא געגאנדעשדן דר אנסאן — קנאן קע הנגא קורדן אן הא רוי מי דעה — בלקע דר קוד אן הא ו אז רא בע גא אורדן מיטסוואט בלא ברדע קוואנד שד; מיטסוואטי קע אן גא קוואנד בוד «בר ופי פראן אראדע טו».
יבדאשט קהות
בסה"מ תרל"ג שם ע' קפג נמצא הגה"ה "שיוכלו להעלותם ולא ע"י שיוכלו בבחי' מדבר כמו ע"י אכילת אדם שם מ"ה, כ"א שיתעלו הם עצמם ע"י קיום המצות שיהי' אז כמצות רצונך כו'".

25

86 ואדם אין לעבוד

«ו אנסאני נבוד קע זמין רא קשט וקאר קנד.» פיש אז אן קע אנסאן אפרידע שוד, דר גהאן קסי נבוד קע דר אן קדמט קנד.
Genesis 2:5 בראשית ב' ה'
וכל שית השדה טרם יהיה בארץ וכל־עשב השדה טרם יצמח כי לא הקטיר ה' אלקים עליה־ארץ ואדם אין לעבד את־האדמה:
No shrub of the field was yet in the earth, and no herb of the field had yet sprung up; for the L-RD G-d had not caused it to rain upon the earth, and there was not a man to till the ground;
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
יבדאשט קהות
בראשית ב, ה.

87 לעבדה ולשמרה

«ו או רא דר באג עדן גאי דאד טא אן רא קשט וקאר קנד ו נגהבאני קנד»: קדמטי קע אנסאן פראי אן אפרידע שד.
Genesis 2:15 בראשית ב' ט"ו
ויקח ה' אלקים את־האדם וינחהו בגן־עדן לעבדה ולשמרה:
And the L-RD G-d took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it

88 לעבדה ולשמרה. אלא שאח"כ

נסخه אנجا می‌افزاید که اگر آدم با درخت معرفت گناه نکرده بود، کمال عمل همان‌گاه حاصل می‌شد، و آنچه پس از آن رخ داد را به آن گناه نسبت می‌دهد.

یادداشت كهوت

בסה"מ תרל"ג ע' קפד: ואם לא חטא עה"ד ה' אז שלימות המעשה אלא שע"י חטא עה"ד כתי': אח"כ.

89 ויגרש את האדם

נסخه אנجا آموزش حکیمان را در مدرش רבה می‌افزاید که ה' آدم را با «فرستادن» و «بیرون راندن» داوری کرد.

یادداشت كهوت

בסה"מ תרל"ג ע' קפד נוסף: כמארז"ל במד"ר שדן אותו בשילוחין ובגירושין: ארוכה.

90 ויגרש את האדם

«و او آن مرد را بیرون راند»: آلتز רبه (אדמו"ר הזקן) این عبارت را چنین می‌خواند که نشان می‌دهد آدم (אדם) به مرتبه کامل «انسان» نرسیده بود.

Genesis 3:24 בראשית ג' כ"ד

וַיִּגְרֶשׁ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגַרְעֵדן אֶת־הַקֶּרֶבִּים וְאֵת לֶהֱטֵה הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּקֶת לְשֹׁמֵר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

So He drove out the man; and He placed at the east of the garden of Eden the cherubim, and the flaming sword which turned every way, to keep the way to the tree of life

بند 26

91 הנה ישכיל עבדי

ה' از زبان اشعيا (ישעיהו) می‌گوید: «اینک، بنده من کامیاب خواهد شد؛ او برافراشته و بلندمرتبه خواهد شد، و بسیار بلند.» این מאמר (maamar) این آیه را دربارهٔ משיח (Moshiach) می‌خواند، به‌منزله کمال مرتبه انسان (adam, אדם).

Isaiah 52:13 ישעיהו נ"ב:יג

הנה ישכיל עבדי ירום ונשא ונבה מאד:

Behold, My servant shall prosper, He shall be exalted and lifted up, and shall be very high

یادداشت كهوت

ישע"י נב, יג.

92 מא"ד הוא אותיות אד"ם

مدراش می‌گوید: ««بسیار» (מאד, Me'od) همان «انسان» (אדם) است: «و اینک، بسیار نیکو بود» یعنی «و اینک، انسان نیکو بود». آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از پیوند میان این دو واژه بهره می‌گیرد.

Bereshit Rabbah 8:5 בראשית רבה ח':ה'

... רבנן אמרי לה בשם ר' חנינא בר אידי ורבי פנחס ורבי חלקיה בשם רבי סימון אמר: מאד הוא אדם, הדא הוא דכתיב: וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, והנה טוב אדם. ר' הונא רבה של צפורין אמר: עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו, ומתעסקין אלו עם אלו, בראו הקדוש ברוך הוא. אמר להן: מה אתם מדיינין, כבר נעשה אדם:

Rabbi Simon said: When the Holy One blessed be He came to create Adam the first man, the ministering angels divided

into various factions and various groups. Some of them were saying: 'Let him not be created,' and some of them were saying: 'Let him be created.' That is what is written: "Kindness and truth met; righteousness and peace touched" (Psalms 85:11). Kindness said: 'Let him be created, as he performs acts of kindness.' Truth said: 'Let him not be created, as he is ... all full of lies.' Righteousness said

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

یادداشت كهوت

בי"ר פ"ח, ה ובפרש"י לב"ר שם. לקו"ת שה"ש כט, ד. וראה המשך וככה תרל"ז פכ"ב. ראה הוספה בסה"מ תרל"ג שם ע' קפד ושם מציין לספר הגלגולים פ"ט.

93 שבזמן ימות המשיח . . . זמן קיום המצות בשלימות

یادداشت برای بحثی بیشتر دربارهٔ ایام משיח به‌عنوان زمان به‌جا‌آوردن کامل מצות به آن‌جا ارجاع می‌دهد.

یادداشت كهوت

ראה גם תו"ח ויחי צה, א ואילך. אוה"ת ויחי כרך 1 ותשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך.

94 כמצות רצונך

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

לשון תפלת מוסף.

95 שיהי הקרבת קרבנות כמצות רצונך

אור התורה از این מאמר نقل می‌کند که «مطابق فرمان ارادهٔ تو» به معنای قربانی‌های واقعی است، برخلاف نماز که فقط با آن‌ها متناظر است. هرچند نماز نفس حیوانی درون انسان را پالایش می‌کند، آن نفس نفیس عقلانی است؛ اما خودنهی‌گری (ביטול, bittul) یک حیوان واقعی ریشه در مراتبی فراتر از عقل دارد و این تنها از راه قربانی واقعی به پایین کشیده می‌شود.

یادداشت كهوت

באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקעד מציין ע"ז: "ובזה יובן מ"ש בתו"א פ' ויחי בד"ה אסורי לגפן בענין כמצות רצונך דהיינו הקרבנות ממש משא"כ בתפלה שכנגד הקרבנות כו' ע"ש והיינו כי אף שהתפלה הוא ביורר נה"ב שבאדם מ"מ נה"ב שבאדם הוא הנפש השכלית ממש וכבר נת' שהביטול שבבהמה ממש שרשה ממדריגות עליונות שלמעלה מהשכל כו' וזהו נמשך ע"י הקרבן ממש" עכ"ל, ע"ש.

96 ר"ת אדם . . . משיח

یکی از جاهایی که یادداشت برای تفسیر آدم به‌صورت آدم، داوود و משיח فهرست می‌کند.

یادداشت كهوت

ראה ספר הגלגולים ספ"א. ראה גם סה"מ תקס"ז ע' לט. מאמרי אדה"א פרשיות ח"ב ע' תקפט. ביאה"ז לאדה"א קב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ע' קצז. ספר החקירה ע, א. סה"מ תרל"ד ע' רסז. המשך וככה תרל"ז פרק כ.

97 נפש הבהמה היורדת למטה לארץ

כוהלת (Kohles) از «روح حیوان که به پایین، به زمین فرود می‌آید» سخن می‌گوید. آلتز ربه از این عبارت استفاده می‌کند تا نشان دهد قربانی‌ها تا چه اندازه به پایین می‌رسند.

Ecclesiastes 3:21 קהלת ג':כ"א

מי יודע רוח בגי האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ:

Who knoweth the spirit of man whether it goeth upward, and
the spirit of the beast whether it goeth downward to the
earth?
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 بند

98 اسری לגפן عירה

«کره‌اش را به تاک می‌بندد»: در اینجا هر واژه تفسیر می‌شود: «اوسری» (osri) به صورت «اوسر» (oser yud)، یعنی حرف یוד (יוד, yud) که می‌بندد؛ و «عירה» (iroh) هم به معنای «کره‌اش» و هم «شهرش» است.

Genesis 49:11 براسایت מ"ט:י"א

אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה:
Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the
choice vine; He washeth his garments in wine, And his ves-
ture in the blood of grapes
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

99 ולא נחם אלקי דרך ארץ פלשתים

«و اלקים آنان را از راه سرزمین فلسطینیان هدایت نکرد»: آیه آغازین مآمار (مآמר, maamar) ای که آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) برای بیان حکمت (חכמה, Chochmah) به منزله خودنشی‌گری (ביטול, bittul) درون شادی، به آن ارجاع می‌دهد.

Exodus 13:17 שמות י"ג:י"ז

ויהי בשלח פרעה את־העם ולא־נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב
הוא כי אמר אלקים פן־יִנָּחֵם העם בראתם מלחמה וישבו מצרַיִמה:
And it came to pass, when Pharaoh had let the people go,
that G-d led them not by the way of the land of the
Philistines, although that was near; for G-d said: 'Lest the
people regret when they see war, and they return to Egypt'
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100 ביום השמע"צ

«در روز هشتم، برای شما گردهمایی‌ای باشد»: آیه آغازین مآمار دیگری است که آلتز ربه درباره همین موضوع به آن ارجاع می‌دهد.

Numbers 29:35 במדבר כ"ט:ל"ה

ביום השמיני עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כְּלִי־מִלָּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
On the eighth day ye shall have a solemn assembly: ye shall
do no manner of servile work
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

101 עיר פרא אדם יולד

تسوفار (צופר) به ایوب (ایوب) می‌گوید: «انسان تهی‌مغز فهم خواهد یافت، هنگامی که کره خر وحشی انسان زاده شود»؛ در ظاهر، همان‌قدر نامحتمل است که کره خر وحشی انسان زاده شود. آلتز ربه آن را چنین می‌خواند: «انسان، کره خر وحشی زاده می‌شود»؛ یعنی شخص همچنان زیر فرمان طبیعتی است که با آن زاده شده است.

Job 11:12 ایوب י"א:י"ב

ואיש נבוב ילד עיר פרא אדם יולד:
But an empty man will get understanding, when a wild ass's
colt is born a man
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
یادداشت کھوت
ایوب یا، یب.

102 ایمتی نקרא גדול כשהוא בעיר אלקינו

قطعه‌ای از زوهار (זהר) که یادداشت کھوت برای این گفته نقل می‌کند:
«چه هنگام او بزرگ خوانده می‌شود؟ هنگامی که در شهر اَلکینو است.»

Zohar III, 5a זח"ג ה, א

Zohar II, 235a זח"ב رלה, א

یادداشت کھوت
זח"ג ה, א. ועייג"כ זח"ב رלה, א. זהר חדש תשא מד, א. חקת נא, ד. וראה לעיל י, ב ובמ"מ לשם.

103 בעיר אלהינו

سرودی از پسران قورح (קרח) در ستایش اورشلیم: «بزرگ است نام چهارحرفی (ה', Havayah) و بسیار ستوده، در شهر اَلکینو». شخصی که طبیعتش دگرگون شده است، همین «شهر» می‌شود.

Psalms 48:2 תהילים מ"ח:ב

גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלקינו הר־קדש:

Great is the L-RD, and highly to be praised, In the city of our
G-d, His holy mountain
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 بند

104 ולשרקה בני אתונו

«و پسرِ ماده‌الاغش به تاکِ برگزیده»: عبارت دوم آیه که در این بند و بند بعدی شرح داده شده است.

Genesis 49:11 براسایت מ"ט:י"א

אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה:
Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the
choice vine; He washeth his garments in wine, And his ves-
ture in the blood of grapes
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

105 גפן ממצרים תסיע

«تاکي را از مصر منتقل کردی»: تاک به قوم یهود اشاره دارد.

Psalms 80:9 תהילים פ':ט

גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותשקה:

Thou didst pluck up a vine out of Egypt; Thou didst drive out
the nations, and didst plant it
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

106 כסו הרים צלה

مزمور آساف (اسف) تصویر تاک را ادامه می‌دهد: «کوه‌ها با سایه‌اش پوشیده شدند.» در ظاهر، تاک بر فراز تپه‌ها گسترده می‌شود؛ آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) کوه‌ها را پدران و سایه را پوشیدگی ה' می‌خواند که از فراز آنان برمی‌خیزد.

Psalms 80:11 תהילים פ':י"א

כסו הרים צלה וענפיה ארזי־אל:

The mountains were covered with the shadow of it, And the
mighty cedars with the boughs thereof
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
یادداشت کھوت
تהלים פ, יא.

draw near, and he shall approach unto Me; For who is he that hath pledged his heart To approach unto Me? saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

114 بنیم اتم

موشه (مשה) به اسرائیل می‌گوید: «شما فرزندان نام چهارحرفی (ה'), Havayah), اَلِکִיכֶם هستيد.» خدمت فروتنانه شوروک (شوروك, shuruk [نشانه واكه اي عبری]) انسان را به مرتبه پسر می‌رساند.

Deuteronomy 14:1 دברים י"ד:א'

בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תַתְגַּדְדוּ וְלֹא־תַשִּׁימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמֵת:

Ye are the children of the L-RD your G-d: ye shall not cut yourselves, nor make any baldness between your eyes for the dead.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

دברים יד, א.

115 برا כרעא دابوה

منشأ این گفته در آنجا آمده است. آن بند توضیح می‌دهد که جماعت اسرائیل «پا» نامیده می‌شود، چنان‌که در عبارت‌های «شما فرزندان نام چهارحرفی (ה'), Havayah), ه! خود هستید» و «پسر، پای پدر خویش است» آمده است؛ و پا بر سر برتری دارد: پاها سر را به جایی می‌برند که می‌خواهد برود، و از این رو «آغازشان در پایانشان فرو رفته است».

یادداشت كهوت

נסמן לעיל א, ב. ראה לקמן עה, ב.

بند 30

116 כבס بیין

«لباس خود را به شراب شست.» آلتز ربه (ادمو"ر הזקן) اشاره می‌کند که فعل در زمان گذشته آمده است و آن را ناظر به خدمت دوران تبعید می‌داند که پیش از روزهای משיח (Moshiach) است.

Genesis 49:11 בראשית מ"ט:יא

אֶסְרִי לְגֻפִּן עִירָה וְלַשְׁרָקָה בְּנִי אֶתְנֶן כְּבֶס בֵּינִי לְבִשׁוֹ וּבְדָם־עֲנָבִים סוֹתָהּ:

Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his vesture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

107 ה' צלך

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

شم קכא, ה.

108 ה' צלך

سراینده مزمور به کسی که برای یاری به ه' می‌نگرد اطمینان می‌دهد: «ه' نگهبان توست؛ ه' سایه توست.» این نشان می‌دهد که «سایه» وصف خود ه' است.

Psalms 121:5 תהילים קכ"א:ה'

ה' שִׁמְרֶךָ ה' צִלְךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ:

The L-RD is thy keeper; The L-RD is thy shade upon thy right hand.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

109 ישת חשך סתרו

در سرود رهایی داوود (دود): «او تاریکی را نهانگاه خویش ساخت.» آلتز ربه از این آیه برای توضیح «سایه» به‌مثابه پوشیدگی ه' بهره می‌گیرد.

Psalms 18:12 תהילים י"ח:י"ב

יִשְׁתַּחֲשֹׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סָכְתוֹ חֹשְׁכֵת־מִים עֲבִי שְׁהָקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 29

110 והשור"ק — יש בו ג"כ ג' נקודות

یادداشت برای شوروک، که مانند سیگول سه نقطه دارد، به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت كهوت

ראה אוה"ת יתרו ע' שכט.

111 אלא שהוא בבחינת הודאה

یادداشت برای مرتبه اذعان (הודאה, hodaah) به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت كهوت

ראה אוה"ת נ"ך ע' שכט.

112 כלומר שידוע שהוא רחוק

לקוטי תורה (לקוטי תורה). بخش מסעי، به این بند ارجاع می‌دهد: در توضیح تفاوت میان برکت و اذعان می‌گوید که اذعان «از دور» است، چنان‌که در توضیح عبارت «و به تاک برگزیده، پسر [ماده‌الغ او]» آمده است. در آنجا، اذعان از هیبت سرچشمه می‌گیرد؛ چیزی را تصدیق می‌کند، بی‌آنکه حقیقتاً آن را دریابد.

یادداشت كهوت

בלקו"ת מסעי צ, ד מצייין לכאן.

113 ערב לבו לגשת

«زیرا کیست که دلش را جرئت دهد تا به من نزدیک شود؟» آلتز ربه (ادمو"ر הזקן) این عبارت را درباره کسی به کار می‌برد که خودنقگی (ביטול, bittul) او را از جرئت نزدیک‌شدن بازمی‌دارد.

Jeremiah 30:21 ירמיהו ל':כ"א

וְהָיָה אֲדִירוֹ מִמֶּנּוּ וּמִשְׁלֹו מִקֶּרְבוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלַי כִּי מִי הוּא־הָיָה

עַרְב־אֶת־לְבוֹ לְגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻמ־ה'

And their prince shall be of themselves, And their ruler shall proceed from the midst of them; And I will cause him to

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Presburg : A. Schmid, 1842 (Public Domain); Eliyahu Munk, HaChut Hameshulash (CC-BY); Piotrkow, 1907-1911 (Public Domain); Chizkuni (Public Domain); Chizkuni, translated and annotated by Eliyahu Munk (CC-BY); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas) likuteitorah.com/about/the-chassidishe- (Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از 3/vayechi/torah-ohr/fa/likuteitorah.com/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

ידר ר'ה، רב لیوی ייטسخא